

Näringsutskottets betänkande 2022/23:NU12

Handelspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om internationell handel, EU:s inre marknad, handels- och investeringsfrämjande och hållbart företagande. Motionsyrkandena rör bl.a. övergripande frågor om frihandel och protektionism, krav i handelsavtal, reformering av Världshandelsorganisationen, handelsrelationer med vissa länder, frågor om den fria rörligheten för vissa varor, handelsfrämjande, granskning av utländska direktinvesteringar och hållbart företagande. Utskottet hänvisar bl.a. till den förda politiken, pågående arbete och olika insatser.

I betänkandet finns 26 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Internationell handel.....	8
Utskottets ställningstagande.....	22
EU:s inre marknad.....	29
Utskottets ställningstagande.....	35
Handels- och investeringsfrämjande.....	37
Utskottets ställningstagande.....	43
Hållbart företagande	47
Utskottets ställningstagande.....	50
Reservationer	52
1. Övergripande om internationell handel, punkt 1 (S).....	52
2. Övergripande om internationell handel, punkt 1 (SD).....	53
3. Nya frihandelsavtal, punkt 2 (S, C)	54
4. Bindande hållbarhetskapitel i handelsavtal, punkt 3 (C)	55
5. Omarbetade hållbarhetskrav i handelsavtal, punkt 4 (V, MP)	56
6. Övrigt om krav i handelsavtal, punkt 5 (S).....	56
7. Övrigt om krav i handelsavtal, punkt 5 (SD).....	57
8. Reformering av WTO, punkt 6 (S)	58
9. Reformering av WTO, punkt 6 (SD)	59
10. Handelsrelationer med vissa länder, punkt 7 (SD)	60
11. Klimattullar och handel med klimatsmarta varor och tjänster, punkt 8 (C).....	62
12. Handel med sälprodukter, punkt 9 (S, C)	63
13. Diversifierade handelskedjor, punkt 10 (C).....	63
14. Frågor om den fria rörligheten för vissa varor, punkt 11 (SD)	64
15. Den inre marknadens funktion, punkt 12 (S).....	65
16. Den inre marknadens funktion, punkt 12 (SD).....	66
17. Den inre marknadens funktion, punkt 12 (C)	67
18. Strategiska frågor om handelsfrämjande, punkt 13 (S).....	68
19. Strategiska frågor om handelsfrämjande, punkt 13 (SD).....	70
20. Granskning av utländska direktinvesteringar, punkt 14 (SD)	71
21. Team Swedens förutsättningar, punkt 15 (S).....	71
22. Åtgärder för att stärka Business Sweden, punkt 16 (SD).....	72
23. Övrigt om exportfrämjande åtgärder, punkt 17 (SD).....	72
24. Hållbart företagande, punkt 18 (SD)	74
25. Hållbart företagande, punkt 18 (V, MP)	75
26. Hållbart företagande, punkt 18 (C).....	75
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	78
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	78

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Internationell handel

1. Övergripande om internationell handel

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 6 samt

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 1, 10, 12, 23 och 29.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (SD)

2. Nya frihandelsavtal

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 25 i denna del och

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4.

Reservation 3 (S, C)

3. Bindande hållbarhetskapitel i handelsavtal

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 50,

2022/23:1882 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 37 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 16.

Reservation 4 (C)

4. Omarbetade hållbarhetskrav i handelsavtal

Riksdagen avslår motion

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 22.

Reservation 5 (V, MP)

5. Övrigt om krav i handelsavtal

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 7–10 och

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (SD)

6. Reformering av WTO

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 19–21 och

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (SD)

7. Handelsrelationer med vissa länder

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 11–14, 16, 18 och 26,

2022/23:1269 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2 och

2022/23:1802 av Magnus Jacobsson (KD) yrkande 2.

Reservation 10 (SD)

8. Klimattullar och handel med klimatsmarta varor och tjänster

Riksdagen avslår motion

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 14, 15, 42, 55 och 56.

Reservation 11 (C)

9. Handel med sälprodukter

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:855 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 17,

2022/23:1061 av Sanne Lennström och Gustaf Lantz (båda S),

2022/23:1090 av Alexandra Anstrell (M) yrkandena 1 och 2,

2022/23:1497 av Lili André (KD) yrkande 3 och

2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 12 (S, C)

10. Diversifierade handelskedjor

Riksdagen avslår motion

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 52.

Reservation 13 (C)

EU:s inre marknad

11. Frågor om den fria rörligheten för vissa varor

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:941 av Tobias Andersson m.fl. (SD),

2022/23:1014 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 76 och

2022/23:1206 av Jesper Skalberg Karlsson (M).

Reservation 14 (SD)

12. Den inre marknadens funktion

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 10,

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3,

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 25 i denna del och 27 samt

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 27, 28 och 30.

Reservation 15 (S)

Reservation 16 (SD)

Reservation 17 (C)

Handels- och investeringsfrämjande

13. Strategiska frågor om handelsfrämjande

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 samt

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 14, 15, 17, 18,

20, 22 och 24–26.

Reservation 18 (S)

Reservation 19 (SD)

14. Granskning av utländska direktinvesteringar

Riksdagen avslår motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 15.

Reservation 20 (SD)

15. Team Swedens förutsättningar

Riksdagen avslår motion

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 16.

Reservation 21 (S)

16. Åtgärder för att stärka Business Sweden

Riksdagen avslår motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 25.

Reservation 22 (SD)

17. Övrigt om exportfrämjande åtgärder

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 22–24,

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 27 och 28,

2022/23:1269 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,

2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5 och

2022/23:1952 av Sten Bergheden (M) yrkande 2.

Reservation 23 (SD)

Hållbart företagande

18. Hållbart företagande

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:547 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD),

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 51,

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7,

2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 30,

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 27,
2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 150,
2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 5,
2022/23:1882 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 38,
2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7 och
2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 20.

Reservation 24 (SD)

Reservation 25 (V, MP)

Reservation 26 (C)

Stockholm den 23 mars 2023

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C), Fredrik Olovsson (S), Mats Green (M), Jessica Stegrud (SD), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Birger Lahti (V), Eric Palmqvist (SD), Elin Söderberg (MP), Louise Eklund (L), Daniel Lönn (SD), Aida Birinxhiku (S), Anna af Sillén (M), Daniel Vencu Velasquez Castro (S) och Lili André (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 85 motionsyrkanden om olika handelspolitiska frågor från allmänna motionstiden 2022/23. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Internationell handel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör övergripande frågor om internationell handel, nya frihandelsavtal, krav i handelsavtal, reformering av WTO, klimattullar och handel med gröna varor och tjänster, handel med sälprodukter och diversifierade handelskedjor. Utskottet hänvisar främst till den förda politiken och pågående arbete.

Jämför reservation 1 (S), 2 (SD), 3 (S, C), 4 (C), 5 (V, MP), 6 (S), 7 (SD), 8 (S), 9 (SD), 10 (SD), 11 (C), 12 (S, C) och 13 (C).

Motionerna

Övergripande om internationell handel

I kommittémotion 2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 förordas ett tillkännagivande om att Sverige ska verka för att globaliseringen sker på ett ansvarsfullt sätt. I motionen anförs bl.a. att globaliseringen måste vila på grunder som tar hänsyn till miljö, klimat, social trygghet, anständiga arbetsvillkor, hälsa och djurvälstånd. I motionen framförs även olika förslag om vilken inriktning den svenska handelspolitiken bör ha. I yrkande 10 förordas att Sverige ska fortsätta främja rättvis handel inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO) och EU-samarbetet. I yrkande 12 förespråkas en feministiskt inriktad handelspolitik och i yrkande 23 anförs att Sverige ska vara pådrivande för en fri, hållbar och rättvis internationell handel. I motionens yrkande 29 anförs att regeringen bör verka för att EU:s handelspolitik bidrar till att tullar sänks och att andra handelshinder avvecklas.

I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för icke snedvridande konkurrens nationellt och globalt. I yrkande 6 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att Sverige ska verka för en öppen och fri handel samt motverka protektionism. I motionen framhålls bl.a. att Sverige bör föra en frihandelsvänlig linje både som enskild nation och i internationella forum som t.ex. WTO och inom EU.

Nya frihandelsavtal

I kommittémotion 2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4 förordas ett tillkännagivande om att regeringen inom WTO och EU ska verka för nya frihandelsavtal.

I kommittémotion 2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 25 i denna del föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att Europa bör ges större förutsättningar att skapa fler jobb och ökad tillväxt genom att EU ingår fler frihandelsavtal.

Bindande hållbarhetskapitel i handelsavtal

I partimotion 2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 16 förordas ett tillkännagivande om att regeringen bör säkerställa att hållbarhetskapiteln i handelsavtal blir bindande genom att det ställs krav på motparten att ratificera internationella konventioner innan handelsavtalet kan träda i kraft. Regeringen bör även verka för att det ska finnas en möjlighet att bryta ett handelsavtal om en motpart bryter mot hållbarhetskapitlens åtaganden.

I kommittémotion 2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 50 anförs att det bör ställas striktare krav på miljöhänsyn och mänskliga rättigheter i frihandelsavtal. Ett sådant förslag finns även i kommittémotion 2022/23:1882 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 37.

Omarbetade hållbarhetskrav i handelsavtal

I kommittémotion 2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 22 anförs att regeringen bör verka för att EU:s handelsavtal omarbetas för att främja utvecklingsländernas möjligheter att utvinna och bearbeta råvaror så att det gynnar en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling lokalt.

Övrigt om krav i handelsavtal

I kommittémotion 2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för frihandelsavtal som värnar miljö och klimat, hälsa, hållbarhet, arbetstagares rättigheter och djurvälfärd.

I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7 anförs att handelsavtal i första hand ska prioritera en real tillväxt för den svenska ekonomin och i yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att motverka icke-tariffära handelshinder i handelsavtal. I yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om att riksdagen ska understryka vikten av sociala krav i handelsavtal och enligt yrkande 10 bör regeringen verka för att s.k. återtagandeklausuler ska finnas med i handelsavtalen.

Reformering av WTO

I kommittémotion 2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 förordas ett tillkännagivande om vikten av multilaterala samarbeten och anförs att WTO där har en viktig roll. I yrkande 3 begärs vidare ett tillkännagivande om att Sverige ska verka för att WTO stärks och moderniseras. Det kan ske genom en ökad samverkan med likasinnade länder för att bl.a. förbättra

utvecklingsländernas möjlighet att delta i handeln på världsmarknaden och förbättra öppenheten inom WTO.

I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) föreslås i yrkande 19 ett tillkännagivande om att Sverige ska verka för en reformering av WTO. I motionen anføres att organisationen måste både utvecklas och effektiviseras för att åter fylla sin roll för trygghet och enkelhet på den globala marknaden – inte minst genom en fungerande tvistlösningsmekanism. I yrkande 20 framförs att Sverige bör verka för att Kina inte ska ha orättvisa fördelar inom WTO-systemet. I yrkande 21 anføres att Sverige ska verka för att WTO:s relation till näringslivet stärks.

Handelsrelationer med vissa länder

I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) föreslås flera tillkännagivanden som rör handelsrelationerna med länder utanför EU. I yrkande 11 förordas ett handelsavtal mellan EU och USA. Motionärerna anför att de är positiva till ett initialt grundläggande handelsavtal mellan EU och USA om minsta gemensamma nämnare, för att sedan inkludera fler områden och detaljer. I motionen föreslås vidare i yrkande 12 ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för en ratificering av Mercosuravtalet, och i yrkande 13 att regeringen inom ramen för EU-samarbetet ska verka för ett frihandelsavtal med Taiwan. Det sistnämnda förslaget finns även i motion 2022/23:1269 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2. I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) anføres vidare att Kina i de multilaterala organisationerna agerar mot andra länder genom bl.a. hot och repressalier. I yrkande 14 föreslås därför ett tillkännagivande om att Sverige inom ramarna för multilaterala samarbeten ska stå upp mot den kinesiska regimen. I yrkande 16 förordas motionärerna att regeringen ska verka för att Kina, efter en potentiell ratificering av det övergripande investeringsavtalet mellan EU och Kina (Comprehensive Agreement on Investment, CAI), upprätthåller sin del av avtalet och att europeiska intressen värnas. Motionärerna föreslår vidare i yrkande 18 ett tillkännagivande om att Sverige måste fortsätta att verka för goda handelsrelationer med Storbritannien, oaktat dess relation till EU. I yrkande 26 förordas till sist ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda hur Sverige kan identifiera och undanröja gränshinderproblem i Norden. I motionen anføres att pandemin har gjort det extra viktigt att verka för att överbrygga gränshinder mellan de nordiska länderna för att möjliggöra en utökad handel länderna emellan.

Magnus Jacobsson (KD) anför i motion 2022/23:1802 yrkande 2 att Sverige bör verka för utökad handel mellan Kosovo, EU och Sverige.

Klimattullar och handel med klimatsmarta varor och tjänster

I partimotion 2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) framförs i yrkande 14 att internationella handelshinder för klimatsmarta varor och tjänster bör tas bort. I yrkande 15 förordas vidare ett tillkännagivande om att införa klimattullar.

Motionärerna anför att sådana tullar minskar risken för koldioxidläckage såväl som främjar rättvis konkurrens och stärker ambitionerna för utsläppsminskningar i EU och internationellt. Av samma skäl efterfrågas i yrkande 42 ett tillkännagivande om att Sverige ska verka för en koldioxidjusteringsmekanism i EU som är förenlig med WTO-regelverket och som minskar risken för koldioxidläckage, detta för att främja spridningen av klimativänlig teknik över gränserna. I motionens yrkande 55 anförs vidare att investeringar i grön teknik bör underlättas och att Sverige bör sträva efter att vara internationell föregångare inom utveckling av klimatsmart teknik. Export av sådan teknik kan möjliggöra utsläppsminskningar i andra länder. I anslutning till detta framhålls i yrkande 56 att de mål för export av klimatsmart teknologi som beslutades av Miljömålsberedningen ska införas snarast.

Handel med sälprodukter

I kommittémotion 2022/23:855 av Daniel Bäckström m.fl. (C) anförs i yrkande 17 att Sverige under 2023 ska verka för att upphäva förbudet mot handel med sälprodukter.

Sanne Lennström och Gustaf Lantz (båda S) anför i motion 2022/23:1061 att Sverige inom EU bör driva frågan om att upphäva förbudet mot handel med sälprodukter.

Alexandra Anstrell (M) skriver i motion 2022/23:1090 att Sverige bör överväga att inom EU driva frågan om såväl att upphäva förbudet mot handel med sälprodukter som att få ett tillstånd i EU för handel med sälprodukter. Tillkännagivanden om detta begärs i yrkandena 1 och 2.

Lili André (KD) föreslår i motion 2022/23:1497 yrkande 3 ett tillkännagivande om att slopa förbudet mot att sälja sälprodukter.

Markus Wiechel m.fl. (SD) förordar i motion 2022/23:2144 yrkande 3 ett tillkännagivande om att möjligheten till undantag inom EU för att möjliggöra försäljning av sälprodukter bör utredas.

Diversifierade handelskedjor

I kommittémotion 2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 52 begärs ett tillkännagivande om att Sverige under det svenska ordförandeskapet ska verka för att EU ska diversifiera sina handelskedjor genom att säkra utbud från flera aktörer, särskilt av kritiska råvaror.

Bakgrund och pågående arbete

Nytt mål för området Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24) föreslog regeringen att det mål för området Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande som riksdagen tidigare har fattat beslut om (prop. 2020/21:1 utg.omr. 24,

bet. 2020/21:NU1, rskr. 2020/21:144) ska upphöra att gälla. Samtidigt föreslog regeringen att det nya målet för området ska vara en fri, hållbar och regelbaserad internationell handel, en välfungerande inre marknad, växande export och internationella investeringar i Sverige.

Regeringen anförde att den vill främja en fri, hållbar och regelbaserad världshandel. Regeringen anförde vidare att den verkar för en öppen internationell handel som stöder genomförandet av Parisavtalet och Agenda 2030, detta för att möjliggöra en fortsatt stark utrikeshandel, med positiva effekter på ekonomin som helhet. Regeringen framhöll i propositionen att det multilaterala regelbaserade handelssystemet genom främst WTO skapar förutsägbarhet och lika och rättvisa villkor för alla länder. EU:s regelverk för den inre marknaden skapar därtill enligt regeringen förutsättningar för en välfungerande handel på den ojämförligt största marknaden för svenska varor och tjänster. En ökad export möjliggör ökad import och därmed ett ökat handelsutbyte med omvärlden, vilket regeringen anförde är värdefullt för hela ekonomin. Vidare möjliggör frihandel export, import och investeringsflöden. Regeringen framhöll avslutningsvis att utländska direktinvesteringar i Sverige bidrar till ökad sysselsättning och hållbar tillväxt i hela landet.

Utskottet ställde sig bakom regeringens förslag till ett nytt mål för området Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2022/23:NU1, rskr. 2022/23:98). En annan uppfattning uttrycktes i en reservation av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Regeringens prioriteringar för internationell handelspolitik

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24) anför regeringen att Rysslands olagliga och provocerade invasion av Ukraina har fått stora konsekvenser, inte bara i form av störningar i leveranskedjor och stigande råvarupriser utan även för global tillväxt och för den internationella handelspolitiken. Den rådande säkerhetssituationen, liksom pandemin, har understrukit vikten av motståndskraftiga värdekedjor, strategiska partnerskap och öppen och regelbaserad handel. Inom den internationella handelspolitiken ska Sverige därför vara en tydlig röst för frihandel såväl inom EU som globalt. I detta arbete ska WTO ha en grundläggande roll. Regeringen avser bl.a. att agera för att EU ska förhandla och ingå fler strategiskt viktiga frihandelsavtal med andra länder och regioner. Sverige driver även på för att ta bort handels hinder generellt. Synergier mellan bistånd och handel ska tas tillvara. Utländska direktinvesteringar är viktiga för samhällsekonomin. Samtidigt är strategiska uppköp och investeringar i svenska företag ett av de sätt som främmande makt använder sig av för att uppnå strategiska fördelar. För att hantera risker förenade med utländska direktinvesteringar kommer arbetet att fortgå med att ta fram lagstiftning för att genomföra förslagen i Direktinvesteringsutredningens betänkande Granskning av utländska direktinvesteringar (SOU 2021:87).

Översyn av EU:s handelspolitik och konkurrenskraft

Kommissionen presenterade våren 2021 meddelandet Översyn av handelspolitiken – En öppen, hållbar och bestämd handelspolitik (COM(2021) 66). Utskottet behandlade meddelandet i ett granskningsutlåtande (utl. 2020/21:NU28). I utlåtandet beskrev utskottet närmare innehållet i meddelandet. I korthet är kommissionens mål att nå samförstånd om en ny inriktning för EU:s handelspolitik som ska möta ett antal olika nya globala utmaningar och som tar hänsyn till erfarenheter som gjorts under coronakrisen. Kommissionen nämner följande fem händelser som EU:s handelspolitik måste anpassas till:

- globaliseringen och den tekniska utvecklingen
- Kinas snabba uppgång
- accelererande klimatförändringar
- digitaliseringen
- de ekonomiska utsikterna för världen som helhet.

En industriplan i den gröna given för nettonollåldern

Våren 2023 presenterade kommissionen meddelandet En industriplan i den gröna given för nettonollåldern (COM(2023) 62). I meddelandet anger kommissionen att utgångspunkten för planen är behovet av att massivt öka den tekniska utvecklingen, tillverkningen och installationen av nettonollprodukter liksom energiförsörjningen under det kommande decenniet och att en EU omfattande strategi för att möta denna utmaning med förenade krafter skulle tillföra ett mervärde. Detta försvåras av den globala konkurrensen om råvaror och kvalificerad personal. Ett av målen för planen är att åtgärda detta genom att fokusera på de områden där EU kan bidra mest. Ett annat mål är att minska risken för att beroendet av ryska fossila bränslen ersätts av andra strategiska beroendeförhållanden som kan hindra EU:s tillgång till central teknik och viktiga insatsvaror för den gröna omställningen, genom en kombination av diversifiering och egen utveckling och tillverkning. Planen kompletterar de pågående insatserna för att ställa om industrin i den europeiska gröna given och EU:s industristrategi, särskilt handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Modernisering av energiintensiva industrier och utfasning av fossila bränslen i dem förblir också en högprioriterad fråga, liksom övergångar på arbetsmarknaden och skapande av bra jobb tack vare utbildning.

Kommissionen uppger att det därför behövs kraftfulla gemensamma EU-satsningar på nettonollindustrin som vilar på följande fyra pelare:

- förutsägbara och förenklade regler
- snabbare tillgång till tillräcklig finansiering
- kompetens
- öppen handel för resilienta leveranskedjor.

Strategi för handelspartnerskap

Hösten 2022 lämnade kommissionen meddelandet Styrkan i handelspartnerskap – tillsammans för grön och rättvis ekonomisk tillväxt (COM(2022) 409). I meddelandet anför kommissionen att EU är fast beslutet att se till att dess handelsavtal främjar hållbarhet, så att ekonomisk tillväxt går hand i hand med skyddet av mänskliga rättigheter, anständigt arbete, klimatet och miljön, i full överensstämmelse med unionens värderingar och prioriteringar. I det nuvarande geopolitiska sammanhanget, som kännetecknas av ökad instabilitet, måste EU öka sitt samarbete med tredjeländer som en pålitlig partner. EU:s handelspolitik utgör en stabil ram för samarbete med handelspartner i handelsrelaterade hållbarhetsfrågor. Denna strategi bygger på internationella arbets- och miljöregler genom strukturerade och öppna processer, med medverkan från civilsamhällets sida.

Kommissionen anför vidare att översynen av handel och hållbar utveckling har visat att EU:s modell för handel och hållbar utveckling är sund, men man har också identifierat utrymme för förbättringar med sex politiska prioriteringar, som kan sammanfattas som

- vara mer proaktiv i samarbetet med partner
- utöka den landsspecifika strategin
- integrera hållbarhet utöver kapitlet om handel och hållbar utveckling i handelsavtalen
- öka övervakningen av genomförandet av åtaganden om handel och hållbar utveckling
- stärka civilsamhällets roll
- förbättra verkställigheten genom handelssanktioner som en sista utväg.

Enligt uppgift från Regeringskansliet pågår arbetet på EU-nivå.

WTO

Utskottet har i ett tidigare betänkande om handelspolitik (bet. 2015/16:NU9) beskrivit WTO:s bakgrund och organisation. Här nämns även WTO:s tre huvudavtal (Gatt, Gats och Trips). Det högsta beslutande organet i WTO är den s.k. ministerkonferensen som vanligtvis möts vartannat år och fattar beslut om riktlinjerna för samarbetet. Sedan december 2019 saknar WTO möjlighet att hantera överprövningar av handelstvister eftersom USA blockerat beslutet om att utse en ny domare efter det att en av domarna pensionerats. På grund av situationen med covid-19 fick ministerkonferensen ställas in såväl 2020 som 2021.

WTO:s tolfte ministerkonferens (MC12) ägde rum i Genève sommaren 2022, nästan fem år efter det senaste mötet i Buenos Aires i december 2017. WTO har länge påverkats av bristande framsteg och ett polariserat förhandlingsklimat. Kriget i Ukraina har inneburit ytterligare försvärade omständigheter för WTO, som bygger på konsensusbeslut mellan de 164 medlemmarna. Slutöverenskommelsen från MC12 består bl.a. av en uppgörelse om WTO:s

svar på pandemin, med mer lättanvända undantag från immaterialrättsregler för vaccintillverkning, och en deklaration om handel och hälsa. Vidare slöts en överenskommelse om förbud mot vissa skadliga fiskesubventioner, efter 21 års förhandlingar. Från MC12 kom även en ministerdeklaration om livsmedelsförsörjning, som likt deklarationen om handel och hälsa understryker vikten av fria varuflöden för livsmedel, utan export- och importrestriktioner. Därutöver beslutades det om ett särskilt förbud mot exportrestriktioner på livsmedel vid upphandlingar som görs av FN:s livsmedelsprogram. WTO-medlemmarna enades även om en ny process för att förhandla en WTO-reform, inklusive tvistlösningsorganet, samt en sedvanlig förlängning av det s.k. e-handelsmoratoriet, vilket innebär ett tidsbegränsat förbud mot att införa tullar på elektroniska överföringar. Enligt uppgifter från Regeringskansliet får resultatet betraktas som en viktig framgång för WTO som organisation och kan ses som en bekräftelse på att det internationella regelbaserade systemet för handel fungerar.

Arbetet med att genomföra besluten och förbereda inför MC13 har påbörjats. Till frågorna som kommer att behöva hanteras först hör ett eventuellt utvidgat undantag från immaterialrättsregler för diagnostik och behandlingar av covid-19, samt WTO-reformen, med särskilt fokus på tvistlösningsorganet. Eftersom jordbruksfrågorna inte kom med i slutresultatet från MC12 kommer även dessa att vara ett troligt fokus under nästa ministerkonferens.

Nya handelsavtal

I ett svar på en skriftlig fråga av Aida Birinxhiku (S) om nya frihandelsavtal (fr. 2022/23:53) anförde statsrådet Johan Forssell den 22 november 2022 följande:

Det är viktigt för regeringen att stå upp för den regelbaserade och öppna handeln. För att stärka tillväxten och motståndskraften i våra ekonomier behövs mer internationell handel och mer samverkan med omvärlden. I ljuset av pandemin och mot bakgrund av den pågående krisen efter Rysslands invasion av Ukraina är det än mer angeläget.

Frihandel och marknadsekonomi är centralt för att lyfta människor ur fattigdom, klara den gröna omställningen och för att finansiera vår gemensamma välfärd. Det är således en prioriterad fråga för regeringen och vi vill fortsätta verka för att EU fortsätter att bygga öppna, starka och hållbara handelsförbindelser med omvärlden och ingår nya moderna, bilaterala och regionala frihandelsavtal.

Regeringen kommer arbeta för att vi under vårt svenska EU-ordförandeskap ska komma vidare med EU:s pågående förhandlingar om frihandelsavtal, det vill säga med länder som Nya Zeeland, Mexiko, Chile, Australien, Indien, Indonesien och Mercosur.

Handelsrelationer med vissa länder

Inledning

På kommissionens webbplats finns information om EU:s pågående handels- och investeringsavtalsförhandlingar. EU förhandlar just nu om flera bilaterala

och plurilaterala avtal. Bland pågående och nyligen avslutade förhandlingar kan nämnas Chile, Kina, Indonesien, Vietnam, Nya Zeeland, Australien, Singapore, Mexiko, Mercosur, Japan, Storbritannien och Kanada. Under 2021 enades även EU och Indien om att återuppta de förhandlingar om ett frihandelsavtal som avbröts 2013 och inleda parallella separata förhandlingar om ett investeringskyddsavtal och ett avtal om geografiska ursprungsbeteckningar. EU har därutöver förhandlat om ett antal s.k. ekonomiska partnerskapsavtal med olika länder i Afrika. Nedan redogörs för några av de avtal som särskilt lyfts fram i motionerna.

Kina

EU har inte något frihandelsavtal med Kina och handeln regleras därmed av WTO:s regelverk. I december 2020 enades EU och Kina om en principiell överenskommelse om att teckna ett övergripande investeringsavtal (CAI). Innan avtalet kan träda i kraft måste det granskas juridiskt, översättas och därefter godkännas av Kina och EU. Investeringsavtalet omfattar inte varuhandel. Avtalet ger europeiska företag förbättrade möjligheter att investera på den kinesiska marknaden inom tillverkningsindustri och tjänstesektorer. Graden av marknadstillträde varierar mellan sektorerna, men vissa sektorer som varit helt stängda tidigare kommer att öppnas (t.ex. molntjänster) och i andra sektorer tas investeringshinder bort (t.ex. samägandekrav inom elbilstillverkningen). Parterna ska även ta bort vissa restriktioner i personrörligheten, vilket gör det lättare för europeiska företag att låta chefer och specialister jobba i Kina.

Av regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2021 (skr. 2021/22:115) framgår att EU och Kina vid den s.k. strategiska dialogen bl.a. talade om mänskliga rättigheter. I mars antog rådet sanktioner mot en rad personer och en enhet i Kina med anledning av överträdelse mot de mänskliga rättigheterna i Xinjiang i västra Kina. Efter att Kina antog motsanktioner mot en rad individer och organisationer i EU antog Europaparlamentet en resolution i maj 2021 där man bl.a. framhåller att arbetet med att ratificera investeringsavtalet inte kan fortsätta så länge de kinesiska motsanktionerna kvarstår.

USA

Vid ett toppmöte mellan EU och USA den 15 juni 2021 lanserade parterna ett gemensamt handels- och teknikråd (EU–US Trade and Technology Council, TTC). TTC fungerar som ett forum för EU och USA att samordna strategier för viktiga globala handelsfrågor, ekonomiska frågor och tekniska frågor samt för att fördjupa den transatlantiska handeln och ekonomiska förbindelser baserade på gemensamma demokratiska värderingar. Vid TTC:s första möte i september 2021 publicerade EU och USA ett gemensamt uttalande där parterna förbinder sig att fördjupa det transatlantiska samarbetet, stärka försörjningskedjorna för halvledare, stävja icke marknadsmässig handelspraxis och anta ett mer enhetligt tillvägagångssätt för att reglera globala

teknikföretag där varje part respekterar den andra partens regleringsautonomi. Parterna enades vidare om att utbyta information om investeringstrender som påverkar säkerheten, inklusive branschspecifika trender, investeringars ursprung och typer av transaktioner. De enades också om att dela bästa praxis för att analysera och hantera risker, med fokus på känslig teknik och känsliga data. Arbetet utifrån överenskommelserna äger rum i tio arbetsgrupper. Vissa grupper fokuserar på utvecklingen av tekniska standarder, förbättrad säkerhet i leveranskedjor, exportkontroller och investeringsgranskning. Andra grupper tittar på att utveckla finansiering för säker och motståndskraftig digital anslutning i tredje världens länder, ta itu med godtycklig eller olaglig övervakning och främja små och medelstora företags tillgång till och användning av digitala verktyg.

Storbritannien

Den 24 december 2020 enades EU och Storbritannien om ett handels- och samarbetsavtal som bl.a. omfattar varu- och tjänstehandel, e-handel och offentlig upphandling. Kommissionen konstaterar att brexit i jämförelse med övergångsperioden kommer att innebära nya hinder för handel med varor och tjänster och för gränsöverskridande rörlighet i båda riktningar. Samtidigt som avtalet syftar till att begränsa störningar jämfört med en avtalslös situation kommer offentliga förvaltningar, företag, medborgare och intressenter på båda sidor oundvikligen att påverkas. Avtalet trädde i kraft den 1 maj 2021.

Mercosurländerna

EU har en principöverenskommelse om ett frihandelsavtal som kommissionen och de fyra grundarna i Mercosur – Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay – kom överens om i juni 2019. I EU pågår bl.a. en process med att juridiskt granska och översätta avtalet.

Förordning om gränsjusteringsmekanism för koldioxid

Kommissionen har föreslagit att det ska införas en förordning om inrättandet av en gränsjusteringsmekanism för koldioxid (CBAM) för att reglera sådana växthusgasutsläpp som har orsakats av vissa varor som importeras till EU (COM(2021) 564). Syftet är att minska risken för koldioxidläckage. Mekanismen föreslås komplettera EU:s utsläppshandelssystem genom att tillämpa en motsvarande ordning när det gäller import till EU. Mekanismen ska gälla de fem produktgrupperna cement, stål och järn, aluminium, gödselmedel och el. Den centrala utgångspunkten för planeringen av mekanismen är full kompatibilitet med WTO:s regler och EU:s övriga internationella åtaganden. Avsikten är också att gränsjusteringsmekanismen för koldioxid ska vara en av EU:s tre nya egna medel, vilka kommissionen lade fram ett separat förslag om den 22 december 2021. Förslaget är en del av det s.k. Fit for 55-paketet.

Hösten 2022 nådde rådets och europaparlamentets förhandlare en preliminär och villkorad överenskommelse om gränsjusteringsmekanismen. Överenskommelsen måste bekräftas av medlemsländernas ambassadörer och

av Europaparlamentet och antas av båda institutionerna innan den blir slutgiltig. Enligt den preliminära överenskommelsen kommer CBAM att tillämpas i oktober 2023. Inledningsvis skulle en förenklad CBAM huvudsakligen endast tillämpas med rapporteringsskyldigheter. Syftet är att samla in uppgifter. Från och med då kommer hela CBAM att gälla. Den kommer att fasas in gradvis, parallellt med en utfasning av gratis utsläppsrätter, när den tas i bruk inom ramen för EU:s reviderade system för handel med utsläppsrätter för de berörda sektorerna. Detta kommer att garantera att CBAM är förenlig med internationella handelsregler.

Förslag till ny förordning om EU:s allmänna preferenssystem

Kommissionen har presenterat ett utkast till ny förordning för tullsänkningar (preferenser) för utvecklingsländer (Generalised System of Preferences, GSP, det allmänna preferenssystemet). Den nu gällande rådsförordningen kommer att upphöra att gälla senast den 31 december 2023. Förslaget utgår från det nu gällande GSP-systemet. Systemet erbjuder olika typer av tullsänkning beroende på utvecklingsnivå. De minst utvecklade länderna erbjuds, liksom tidigare, tullfrihet för samtliga varor utom vapen (den s.k. Allt utom vapenordningen). De flesta utvecklingsländer omfattas av bassystemet för GSP, som innehåller tullfrihet men för vissa produkter endast erbjuder tullsänkningar. Utvecklingsländer som ratificerat och effektivt följer sina åtaganden under vissa internationella konventioner på områdena arbetsrätt, mänskliga rättigheter, miljö och god samhällsstyrning kan erbjudas utökad tullfrihet genom delsystemet GSP plus.

Enligt uppgift från Regeringskansliet pågår förhandlingar på EU-nivå om förslaget.

Förordningen om ekonomiskt tvång

Hösten 2021 presenterade kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av unionen och dess medlemsstater mot ekonomiskt tvång från tredjeländer (anti-coercion instrument). Våren 2022 publicerade regeringen faktapromemoria 2021/22:FPM64 där man redogjorde för olika aspekter av förslaget utifrån såväl handelspolitiska och rättsliga överväganden som förslagets beröringspunkter med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Enligt förslaget ges kommissionen befogenheter att anta olika typer av åtgärder i de fall där EU anser att ett tredje land bedriver ekonomiskt tvång mot EU eller dess medlemsstater i syfte att påverka politiska beslut. Åtgärderna kan vara exempelvis tullhöjningar, begränsa offentlig upphandling, inskränkningar i tjänstehandel och investeringsmöjligheter, upphävt immaterialrättsligt skydd och begränsningar av finansiella tjänster. Svartsåtgärderna kan införas både mot tredje länder och mot fysiska och/eller juridiska personer. Svartsåtgärder ska införas först när andra alternativ har uttömts. Enligt uppgifter från Regeringskansliet pågår arbetet med förordningen på EU-nivå.

EU:s strategi för standardisering

I februari 2022 presenterade kommissionen en EU-strategi för standardisering (COM(2022) 31) som en del av ett standardiseringspaket (COM(2022) 30). Strategins inriktning är att utnyttja det europeiska standardiseringssystemet för att genomföra den gröna och digitala omställningen och stödja den inre marknads resiliens. Målsättningen med strategin är att uppnå en ökad styrning och bidra till ett globalt ledarskap när det gäller standardisering och då främst inom strategiska områden som vacciner och läkemedel mot covid-19, kritiska råvaror, vätgas, cement, halvledare, interoperabilitet samt delning och återanvändning av data. Kommissionen anger att man avser att inrätta samordnande funktioner inom den egna organisationen och ett forum på hög nivå för samråd med intressenterna. Vidare föreslås en översyn av styrningen på det digitala området och ett ökat fokus på inkludering av användare samt små och medelstora företag. Även åtgärder för att underlätta tillgången till standarder aviseraras, liksom åtgärder för att främja kunskapen om standardisering. Kommissionen föreslår vissa ändringar i förordning (EU) nr 1025/2012 om europeisk standardisering och öppnar för en eventuell ytterligare översyn av denna. Arbete pågår alltså på EU-nivå.

Åtgärdsplan för råvaror av avgörande betydelse

Den 3 september 2020 presenterade kommissionen meddelandet Resiliens för råvaror av avgörande betydelse – Att staka ut vägen mot ökad trygghet och hållbarhet (COM(2020) 747). I meddelande framhåller kommissionen dessa kritiska råvarors stora betydelse för EU:s ekonomi och vikten av att stärka en motståndskraftig tillförsel och det öppna strategiska oberoendet. Kommissionen föreslår att detta ska genomföras genom en säker, hållbar och ansvarsfull försörjning av kritiska råvaror, till följd av förbättrad cirkularitet och resurseffektivitet, ökad inhemsk mineralresurskapacitet, diversifierade globala leveranskedjor och minskat importberoende. I meddelandet listar kommissionen tio åtgärder som den anser behöver vidtas för en tillförlitlig och ostörd tillgång av kritiska råvaror. Bland dessa kan noteras att starta en industridriven europeisk råvaruallians, att kartlägga försörjningspotential inom EU av sekundära kritiska råvaror och att utveckla strategiska internationella partnerskap.

Kommissionen har därefter lanserat den europeiska råvarualliansen som tillsammans med andra aktörer kommer att arbeta med utmaningen att säkra tillgången till hållbara råvaror, avancerade material och industriell bearbetningskunskap.

Gränshinder i handeln med nordiska länder

Utskottet har i tidigare betänkanden redogjort för det arbete som utförs inom ramen för Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet och deras gränskommittéer. Gränshinderrådet har de nordiska regeringarnas uppdrag att bekämpa gränshinder som bromsar jobb och tillväxt i Norden. Gränshinderrådet uppger att de prioriterar de viktigaste gränshindren och sedan försöker

driva fram en lösning hos berörda departement. I oktober 2017 fick Gränshinderrådet ett förstärkt mandat som bl.a. innebär att de nationella representanterna har fått större frihet att agera genom att t.ex. kalla till möten med berörda ministrar, arbetsmarknadens parter och andra aktörer som kan bidra till att lösa gränshindren. Gränshinderrådet lämnar en årlig rapport där det framgår vilka gränshinder som varit prioriterade och vilken status de har, t.ex. om de är borta, om det pågår ett arbete med att ta bort hindren eller om det inte är prioriterat vid berörda departement eller myndigheter.

Våren 2021 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att den bör presentera en åtgärdsplan för hur den avser att tillvarata Riksrevisionens rekommendationer i fråga om Kommerskollegiums arbete mot handelshinder och även ta fram en tidsplan för hur regeringen avser att vidta dessa åtgärder. Denna tidsplan bör även innehålla ett klagörande om när regeringen avser att presentera sina slutsatser för riksdagen (bet. 2020/21:NU11, rskr. 2020/21:172). I en reservation av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet förordades att riksdagen inte skulle göra något tillkännagivande.

I budgetpropositionen för 2023 redovisade regeringen tillkännagivandet som slutbehandlat och anförde att regeringen beslutat om en åtgärdsplan den 1 september 2022. Vidare anfördes att regeringen med hänsyn till att såväl regeringen som Kommerskollegium redan har initierat ett stort antal åtgärder för att tillvarata Riksrevisionens rekommendationer anser att det i dagsläget inte finns behov av en närmare tidsplan för ytterligare åtgärder. Regeringen uppger vidare att riksdagen har fått ta del av den beslutade åtgärdsplanen och att en dialog förs med näringsutskottet om formerna för och behovet av ytterligare information. Utskottet hade inga invändningar mot regeringens bedömning. En avvikande uppfattning framhölls dock i ett särskilt yttrande av företrädare för Socialdemokraterna i utskottet (bet. 2022/23:NU1, rskr. 2022/23:98).

Handel med sälprodukter

Utskottet har i ett tidigare betänkande (bet. 2019/20:NU15) redogjort för bakgrunden till och innebörden av förbudet mot import och försäljning av sälprodukter inom EU som infördes 2009. Våren 2020 beslutade riksdagen på initiativ av utskottet om ett tillkännagivande om handel med sälprodukter (bet. 2019/20:NU15, rskr. 2019/20:222). Enligt tillkännagivandet ska regeringen ta fram en strategi för att dels söka ett undantag från försäljningsförbudet, dels väcka och driva frågan om att upphäva förbudet mot handel med sälprodukter. Företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet förordade att det inte skulle göras ett tillkännagivande.

I januari 2020 höll kommissionen ett möte i expertgruppen för de behöriga förvaltningsmyndigheterna (för Sveriges del Jordbruksverket). Vid mötet deltog bl.a. Danmark, Estland, Finland och Sverige, som i samband med en rapport från kommissionen om genomförandet av förordningen om handel med sälprodukter lyft fram ett antal frågor och framfört vissa farhågor, bl.a.

med anledning av ett växande sälbestånd. Utskottet har i ett tidigare betänkande (bet. 2020/21:NU13) redogjort närmare för Sveriges anförande och den efterföljande diskussionen med kommissionen. Kommissionen anförde bl.a. att förordningen var tydlig och att en ändring av förordningen troligen inte skulle godtas, vare sig av rådet eller av Europaparlamentet. I svaret på skriftliga frågor av Alexandra Anstrell (M) om handelstillstånd för sälprodukter (fr. 2020/21:710) och Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) om sälbestånd i Skåne som skadar fiskbestånden (fr. 2021/22:714) den 19 januari 2022 påminde statsrådet Anna-Caren Säterberg om att Sverige mot bakgrund av ett WTO-utslag är bundet av EU-rättens nuvarande utformning att inte sälja sälprodukter inom EU. Statsrådet redogjorde vidare för att regeringen i december 2021 beslutat om ändringar i jaktförordningen (1987:905) som möjliggör för Naturvårdsverket att besluta om licensjakt på gråsäl och knobbsäl.

I regeringens skrivelse 2022/23:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 uppger regeringen att avsikten är att lyfta frågan vid lämpliga och ändamålsenliga tillfällen inom ramen för EU-arbetet, vilket bl.a. skedde under rådsmötet för jordbruk och fiske den 17 mars 2022. Regeringen anför vidare att det av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 om handel med sälprodukter framgår att medlemsstaterna vart fjärde år ska överlämna en rapport till kommissionen om de åtgärder som har vidtagits för att genomföra förordningen. Den senaste rapporteringsperioden löpte ut den 31 december 2022 och rapporterades den 26 januari 2023. Jordbruksverket är ansvarigt för Sveriges rapportering och har tagit upp frågan om att häva förbudet. Kommissionen ska sedan, inom tolv månader fr.o.m. utgången av varje rapporteringsperiod, överlämna en samlad rapport om genomförandet av förordningen till Europaparlamentet och rådet. Även i hanteringen av kommissionens samlade rapport kommer det att finnas möjlighet att ta upp frågan om att häva förbudet. Regeringen anger i skrivelsen att tillkännagivandet ännu inte är slutbehandlat.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden liknande flera av de nu aktuella om frihandel och protektionism, reformering av WTO, handelsavtal med Taiwan, Mercosuravtalet, handelsrelationen mellan Sverige samt EU och Storbritannien, handeln mellan EU och USA, hållbarhetskrav i handelsavtalen, icke-tariffära handelshinder, handel med gröna varor, gränjusteringsmekanism för koldioxid, handelshinder mellan utvecklingsländer, gränshinder i handeln med nordiska länder och vissa övriga frågor om internationell handel behandlades av utskottet senast våren 2022 (bet. 2021/22:NU19). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till den förda politiken samt aviserade och pågående insatser.

Som tidigare redogjorts för under avsnittet Handel med sälprodukter beslutade riksdagen på utskottets förslag om ett tillkännagivande med utgångspunkt i motionsyrkanden som behandlades under våren 2020 (bet. 2019/20:NU15).

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Övergripande om internationell handel
- Nya frihandelsavtal
- Bindande hållbarhetskapitel i handelsavtal
- Omarbetade hållbarhetskrav i handelsavtal
- Övrigt om krav i handelsavtal
- Reformering av WTO
- Handelsrelationer med vissa länder
- Klimattullar och handel med klimatsmarta varor och tjänster
- Handel med sälprodukter
- Diversifierade handelskedjor.

Övergripande om internationell handel

I en motion förordas tillkännagivanden bl.a. om att Sverige bör vara pådrivande för en fri, hållbar och rättvis internationell handel. I motionen anförs även att Sverige bör föra en feministisk handelspolitik. Med anledning av dessa förslag kan utskottet konstatera att riksdagen hösten 2022 ställde sig bakom regeringens förslag i budgetpropositionen för 2023 om ett nytt handelspolitiskt mål. Det nya målet innebär bl.a. att politiken ska inriktas på att nå en fri, hållbar och regelbaserad internationell handel. Utskottet kan även konstatera att fanns olika uppfattningar bland utskottets ledamöter om huruvida målet och därmed innehållet i politiken borde ändras. En sådan uppfattning uttrycktes också i en reservation, vilket har redovisats i det föregående. Oaktat inställning till vilken inriktning den svenska handelspolitiken bör ha avser inte utskottet att förordna några tillkännagivanden så som föreslås i motionen.

I en annan motion framhålls bl.a. vikten av att motverka protektionism. Utöver det ovan sagda vill utskottet med anledning av den sistnämnda motionen framhålla att det pågår arbete med ett antal förslag på EU-nivå som rör den internationella handeln. Till exempel presenterade kommissionen under hösten 2022 meddelandet Styrkan i handelspartnerskap – tillsammans för grön och rättvis ekonomisk tillväxt (COM(2022) 409). I meddelandet framförs bl.a. att i det nuvarande geopolitiska sammanhanget, som kännetecknas av ökad instabilitet, måste EU öka sitt samarbete med tredjeländer som en pålitlig partner. I meddelandet uppges även att EU:s handelspolitik ska vara en stabil ram för samarbete med handelspartner i handelsrelaterade hållbarhetsfrågor. Handelsavtal ska främja hållbarhet så att ekonomisk tillväxt går hand i hand med skyddet av mänskliga rättigheter, anständigt arbete, klimatet och miljön. Kommissionen har även presenterat ett utkast till ny förordning om tullsänkningar för utvecklingsländer. Systemet erbjuder olika typer av tullsänkningar beroende på landets utvecklingsnivå. Utskottet noterar även att kommissionen presenterat ett förslag till förordning om skydd av unionen och

dess medlemsstater mot ekonomiskt tvång från tredjeländer (anti-coercion instrument). Enligt förslaget ska kommissionen ges befogenheter att vidta olika typer av åtgärder i de fall då EU anser att ett tredje land bedriver ekonomiskt tvång mot EU eller dess medlemsstater i syfte att påverka politiska beslut. Åtgärderna kan vara exempelvis tullhöjningar, begränsning av offentlig upphandling, inskränkningar i tjänstehandel och investeringsmöjligheter, upphävt immaterialrättsligt skydd och begränsningar av finansiella tjänster. Svartsåtgärderna kan införas både mot tredje länder och mot fysiska och/eller juridiska personer. Svartsåtgärder ska införas först när andra alternativ har uttömts. Kommissionen har även presenterat ett meddelande om handelspartnerskap (COM(2022) 409). I meddelandet anför kommissionen att EU ska se till att dess handelsavtal främjar hållbarhet, så att ekonomisk tillväxt går hand i hand med skyddet av mänskliga rättigheter, anständigt arbete, klimatet och miljön, i full överensstämmelse med unionens värderingar och prioriteringar. I meddelandet uppges även att i och med det nuvarande geopolitiska sammanhanget, som kännetecknas av ökad instabilitet, måste EU öka sitt samarbete med tredjeländer som en pålitlig partner. EU:s handelspolitik ska enligt meddelandet vara en stabil ram för samarbete med handelspartner i handelsrelaterade hållbarhetsfrågor.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Nya frihandelsavtal

I ett par motioner föreslås att riksdagen ska göra tillkännagivanden om att regeringen bör verka för att fler frihandelsavtal ska komma till stånd. Utskottet vill framhålla att svenska företag är beroende av breda handelslösningar och tillgång till utländska marknader, både för import och för export. Frihandel är därför mycket viktigt för en liten och öppen ekonomi som den svenska. En öppen och regelbaserad världshandel är en förutsättning för en stark svensk ekonomi och för välfärd och konkurrenskraft. I ett läge med geopolitiska spänningar, ökad protektionism och tilltagande handelskonflikter är det viktigare än någonsin att Sverige är en tydlig röst för frihandel såväl inom EU som globalt. Utskottet kan konstatera att regeringen i budgetpropositionen för 2023 framhöll att den avser att agera för att EU ska förhandla om och ingå fler strategiskt viktiga frihandelsavtal med andra länder. Några tillkännagivanden med denna innebörd behövs därmed inte.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Bindande hållbarhetskapitel i handelsavtal

I en motion förordas att regeringen verkar för att säkerställa att hållbarhetskapitlen i EU:s frihandelsavtal ska vara bindande. Oavsett inställning till vad hållbarhetskapitlen bör omfatta vill utskottet framhålla det pågående arbetet med att utveckla dessa kapitel och med att eventuellt koppla dem till sanktionsmöjligheter. Som redovisats presenterade kommissionen under hösten 2022 meddelandet Styrkan i handelspartnerskap – tillsammans för grön och rättvis

ekonomisk tillväxt (COM(2022) 409). I meddelandet framförs bl.a. att handelsavtal ska främja hållbarhet så att ekonomisk tillväxt går hand i hand med skyddet av mänskliga rättigheter, anständigt arbete, klimatet och miljön. Utskottet kan även konstatera att kommissionen anger att det bör finnas sanktionsmöjligheter som kopplas till de åtaganden som ställs upp i handelsavtalens hållbarhetskapitel. Utskottet ser därmed inget behov av att riksdagen agerar i enlighet med det som föreslås i motionen.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandet.

Omarbetade hållbarhetskrav i handelsavtal

I en motion framförs ett förslag om att EU:s handelsavtal ska omarbetas för att främja en hållbar utveckling i utvecklingsländer. Förslaget rör såväl olika aspekter på hållbarhet som miljö, arbetsvillkor och lokal utveckling som råvaruförsörjning. Att riksdagen ska uppmana regeringen att verka för att redan ingångna handelsavtal ska omförhandlas med denna riktning är inget som utskottet är villigt att förorda. Utskottet vill dock påminna om att kommissionen under hösten 2022 presenterade meddelandet Styrkan i handelspartnerskap – tillsammans för grön och rättvis ekonomisk tillväxt (COM(2022) 409). I meddelandet framförs bl.a. att handelsavtal ska främja hållbarhet så att ekonomisk tillväxt går hand i hand med skyddet av mänskliga rättigheter, anständigt arbete, klimatet och miljön. Kommissionen anför vidare att det nuvarande geopolitiska sammanhanget, som kännetecknas av ökad instabilitet, gör att EU måste öka sitt samarbete med tredjeländer som en pålitlig partner. Kommissionen anger att EU:s handelspolitik ska vara en stabil ram för samarbete med handelspartner i handelsrelaterade hållbarhetsfrågor. Utskottet vill även påminna om kommissionens meddelande En industriplan i den gröna givens för nettonollåldern (COM(2023) 62). Kommissionen anger där att den i samarbete med likasinnade partner kommer att inrätta ett forum för råvaror av avgörande betydelse för att uppnå en säker och hållbar global försörjning till rimliga priser. Med utgångspunkt i befintliga internationella initiativ ska det utvecklas principer för att sammanföra råvarukonsumenterna och resursrika länder och främja samarbete för att göra det möjligt för resursrika utvecklingsländer att flytta uppåt i värdekedjan.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Övrigt om krav i handelsavtal

I ytterligare ett par motioner framförs olika förslag om vilka krav som ska ställas i EU:s handelsavtal. Förslagen rör såväl vikten av att minska handels hinder som olika aspekter av hållbarhet, såsom miljö, arbetsvillkor och djurvälstånd. Med anledning av dessa motionsförslag vill utskottet påminna om kommissionens meddelande från hösten 2022 Styrkan i handelspartnerskap – tillsammans för grön och rättvis ekonomisk tillväxt (COM(2022) 409). I meddelandet framförs bl.a. att handelsavtal ska främja hållbarhet så att ekonomisk tillväxt går hand i hand med skyddet av mänskliga rättigheter, anständigt

arbete, klimatet och miljön. Kommissionen anger även att det bör finnas sanktionsmöjligheter som kopplas till de åtaganden som ställs upp i handelsavtalens hållbarhetskapitel. Kommissionen anför vidare att det nuvarande geopolitiska sammanhanget, som kännetecknas av ökad instabilitet, gör att EU måste öka sitt samarbete med tredjeländer som en pålitlig partner. Kommissionen anger att EU:s handelspolitik ska vara en stabil ram för samarbete med handelspartner i handelsrelaterade hållbarhetsfrågor. Som framgår av det föregående finns det olika uppfattningar i utskottet när det gäller om riksdagen bör uppmana regeringen att driva på för att få till stånd bindande hållbarhetskrav i handelsavtal eller om redan ingångna avtal bör revideras för att få till skarpare hållbarhetskrav.

I en motion anförts vidare att regeringen bör verka för goda handelsrelationer och konkurrensneutrala multilaterala handelsavtal och motverka icke-tariffära handelshinder. Utskottet kan med anledning av dessa förslag konstatera att det sedan länge finns ett brett stöd i riksdagen för uppfattningen att frihandel i grunden är något positivt och därmed en viktig princip att värna. Utskottets uppfattning är att Sverige även fortsättningsvis bör vara en tydlig röst inom EU och sådana internationella forum som WTO för en öppen och fri handel.

Utskottet ser inte anledning att uppmana riksdagen att ta några initiativ så som förespråkas i motionerna.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Reformering av WTO

Utskottet är av uppfattningen att ett multilateralt regelbaserat handelssystem, genom främst WTO skapar förutsägbarhet och lika och rättvisa villkor för alla länder. I ett par motioner föreslås att riksdagen ska understryka vikten av multilaterala samarbeten och att WTO ska utvecklas och stärkas på flera plan. För att stärka frihandel och utveckla regelverk och avtal är det enligt utskottets uppfattning viktigt att Sverige verkar för att försvara det multilaterala handelssystemet, värna WTO och dess regelverk, förhandla och ratificera fler moderna frihandelsavtal och motverka protektionism. Utskottet kan även konstatera att regeringen uttrycker en sådan ambition i budgetpropositionen för 2023. Utskottet avser därmed inte att ställa sig bakom förslagen i de aktuella motionerna.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Handelsrelationer med vissa länder

För att stärka tillväxten och motståndskraften i våra ekonomier behövs mer internationell handel och mer samverkan med omvärlden. Öppna, starka och hållbara handelsförbindelser med andra länder är enligt utskottets uppfattning därför av stor vikt. I ljuset av pandemin och mot bakgrund av den pågående krisen efter Rysslands invasion av Ukraina är det än mer angeläget.

I några olika motioner begärs tillkännagivanden som rör handelsrelationerna till vissa länder. Det handlar bl.a. om USA, Storbritannien, Kina, Taiwan, Mercosur-länderna och de övriga länderna i Norden. Utskottet utgår på ett övergripande plan från att regeringen avser att verka för att såväl Sverige som EU har goda handelsförbindelser med andra länder. Utskottet vill här framhålla att kommissionen i meddelandet En industriplan i den gröna given för nettonollåldern (COM(2023) 62) från våren 2023 anför att den också kommer att fortsätta att främja EU:s väv av frihandelsavtal. Samtidigt ska de befintliga frihandelsavtalen utnyttjas på bästa sätt genom att de hävdas och tillämpas effektivt. Kommissionen avser särskilt att verka för att slutföra förhandlingarna med Australien under sommaren 2023 och göra betydande framsteg med Indien och Indonesien, och samtidigt undersöka möjligheterna med andra partner kring Indiska oceanen och Stilla havet. Kommissionen uppger vidare att den avser att lägga fram avtal med Chile och Mexiko för ratificering, och försöka göra framsteg i fråga om avtalet med Mercosur. Kommissionen uppger att den även har som mål att slutföra avtalet om ekonomiskt partnerskap med Kenya.

När det närmare gäller EU:s handelsrelationer med USA delar utskottet motionärernas uppfattning att USA är en viktig partner för Sverige och att handelsrelationerna mellan länderna har stor betydelse för svensk ekonomi. Utskottet noterar att EU:s handelsrelationer med USA under ett antal år utvecklats och att ett bilateralt handels- och teknikråd (TTC) har inrättats. Syftet med rådet är att fördjupa och bredda den transatlantiska handels- och investeringsrelationen, undvika nya handelshinder och samarbeta om nya standarder där det är möjligt. Genom arbetet i TTC inom den särskilda arbetsgruppen för IRA (Inflation Reduction Act, IRA) arbetar EU och USA för att finna pragmatiska lösningar för att upprätthålla och stärka de transatlantiska värdekedjorna och säkerställa ett positivt samarbete om det gemensamma intresset av att komma fram till nettonollsläpp.

När det vidare gäller handelsrelationen med Storbritannien vill utskottet framhålla att landets utträde ur EU är en stor förlust för unionen och oundvikligen innebär en försämring för svenska företag jämfört med om Storbritannien hade fortsatt vara en del av den inre marknaden. Med det sagt måste fokus framöver givetvis vara att skapa en så bra handelsrelation mellan Storbritannien och EU som möjligt. Det är därför av stor betydelse att det nu finns ett handelsavtal på plats som innebär en bättre förutsägbarhet för svenska medborgare och företag och ger förutsättningar för att bygga en god handelsrelation mellan partnererna i framtiden än vad som hade varit fallet utan ett avtal.

Som nämnts tas EU:s handelsrelation till Kina upp i en motion. Utskottet kan konstatera att EU inte har något frihandelsavtal med Kina och handeln regleras därmed av WTO:s regelverk. I december 2020 enades dock EU och Kina om en principiell överenskommelse om att teckna ett övergripande investeringsavtal. Innan avtalet kan träda i kraft måste det granskas juridiskt, översättas och därefter godkännas av Kina och EU, vilket ännu inte har skett. Utskottet vill understryka vikten av att EU gör ansträngningar att påverka Kina

i riktning mot ökad öppenhet, regelbaserade marknadsvillkor, hållbar utveckling och en ökad respekt för mänskliga rättigheter.

I flera motioner förordas tillkännagivanden om att regeringen ska verka för att EU ingår ett frihandelsavtal med Taiwan. Såväl Sverige som EU har goda förbindelser med Taiwan på många områden och delar en gemensam övertygelse om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Utbyten finns inom frågor som mänskliga rättigheter, handel, klimatfrågor och innovationer.

I en motion framhålls problemen med handelshinder mellan Sverige och de nordiska grannländerna. Utskottet är inte av någon annan uppfattning än motionärerna när det gäller vikten av att avlägsna handelshinder mellan de nordiska länderna, inte minst mellan Sverige och Norge, och motverka att nya uppstår. Utskottet vill samtidigt påminna om att det pågår ett arbete på området med den inriktning som efterfrågas i motionen, bl.a. inom Gränshinderrådet.

Utskottet anser inte att riksdagen i nuläget bör vidta några åtgärder med anledning av de aktuella motionsförslagen.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Klimattullar och handel med klimatsmarta varor och tjänster

I en motion finns ett antal förslag som rör dels klimattullar, dels olika åtgärder för att öka handeln med klimatsmarta varor och tjänster. Utskottet kan till att börja med konstatera att det finns en preliminär överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet om ett regelverk som rör en s.k. gränsjusteringsmekanism för koldioxid (CBAM). CBAM är avsedd att användas parallellt med EU:s utsläppshandelssystem och skulle spegla och komplettera dess funktion för importerade varor. Den kommer undan för undan att ersätta de befintliga EU-mekanismerna för hantering av risken för koldioxidläckage, särskilt den gratis tilldelningen av utsläppsrätter. Enligt överenskommelsen kommer systemet att börja tillämpas under hösten 2023.

När det vidare gäller handel med klimatsmarta varor och tjänster vill utskottet hänvisa till att kommissionen nyligen lagt fram meddelandet En industriplan i den gröna given för nettonollåldern (COM(2023) 62). Utskottet kan konstatera att utgångspunkten för planen bl.a. är behovet av att massivt öka den tekniska utvecklingen, samt tillverkningen och användningen av klimatsmarta produkter. Kommissionen anför bl.a. att öppen handel är en viktig del av strategin för att bevara EU:s ledande ställning inom nettonollteknik och håller den inre marknaden kopplad till tillväxtregioner utanför Europa, samtidigt som tillgången till de insatsvaror som är avgörande för att klara den gröna omställningen. Eftersom arbete pågår på EU-nivå i frågor som lyfts i den aktuella motionen ser utskottet ingen nödvändighet i att förorda några tillkännagivanden.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Handel med sälprodukter

I flera motioner anförs att regeringen bör verka för att förbudet mot handel med sälprodukter ska upphävas. Utskottet kan inledningsvis konstatera att det finns olika uppfattningar bland utskottets ledamöter om huruvida förbudet bör upphävas. Utskottet vill samtidigt påminna om att riksdagen våren 2020 riktade ett tillkännagivande till regeringen i frågan. Utskottet noterar att det i skrivelsen Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2022 (skr. 2022/23:75) – uppges att regeringens avsikt är att även fortsättningsvis lyfta frågan vid lämpliga och ändamålsenliga tillfällen inom ramen för EU-arbetet. I skrivelsen anger regeringen även att tillkännagivandet inte är att anse som slutbehandlat. Oaktat inställning till huruvida förbudet bör upphävas ser utskottet inte några skäl att rikta ett nytt tillkännagivande till regeringen.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Diversifierade handelskedjor

När det gäller frågan om handel och resilienta leveranskedjor, som tas upp i en motion, kan utskottet konstatera att kommissionen avser att utveckla ett antal nya initiativ på området. Det framgår av meddelandet presenterat meddelandet En industriplan i den gröna given för nettonollåldern (COM(2023) 62). Kommissionen anger där att det i samarbete med likasinnade partner kommer att inrättas ett forum för råvaror av avgörande betydelse för att uppnå en säker och hållbar global försörjning till rimliga priser. Med utgångspunkt i befintliga internationella initiativ ska det utvecklas principer för att sammanföra råvarukonsumenter och resursrika länder och främja samarbete för att göra det möjligt för resursrika utvecklingsländer att flytta uppåt i värdekedjan. Kommissionen kommer även att utveckla industripartnerskap för ren teknik och nettonollutsläpp för att främja spridningen av nettonollteknik i omvärlden och stödja den roll som EU:s industrikapacitet spelar för att bana väg för den globala omställningen till ren energi.

I detta sammanhang vill utskottet även framhålla det pågående arbetet på EU-nivå med kommissionens förslag till nya förordningar om dels skydd av unionen och dess medlemsstater mot ekonomiskt tvång från tredjeländer, dels EU:s allmänna preferenssystem. Enligt det förstnämnda förslaget ges kommissionen befogenheter att anta olika typer av åtgärder i de fall där EU anser att ett tredje land bedriver ekonomiskt tvång mot EU eller dess medlemsstater i syfte att påverka politiska beslut. Det sistnämnda systemet erbjuder olika typer av tullsänkningar för utvecklingsländer. När det gäller att stärka leveranskedjorna vill utskottet även framhålla EU:s strategi för standardisering som presenterades 2022. Strategins inriktning är att utnyttja det europeiska standardiseringssystemet för att genomföra den gröna och digitala omställningen och stödja den inre marknadens resiliens. Målsättningen med strategin är att uppnå en ökad styrning och bidra till ett globalt ledarskap när det gäller standardisering och då främst inom strategiska områden som t.ex. vacciner, kritiska råvaror, vätgas, cement och halvledare.

Utskottet följer utvecklingen och ser inget behov av att riksdagen gör några tillkännagivanden.

De aktuella motionsyrkandena avstyrks.

EU:s inre marknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om dels frågor som rör den fria rörligheten för vissa varor, dels övriga frågor om den inre marknadens funktion. Utskottet hänvisar främst till den förda politiken och pågående arbete.

Jämför reservation 14 (SD), 15 (S), 16 (SD) och 17 (C).

Motionerna

Frågor om den fria rörligheten för vissa varor

I kommittémotion 2022/23:941 av Tobias Andersson m.fl. (SD) föreslås att regeringen ska verka för att avskaffa EU:s exportförbud av svenskt snus.

I kommittémotion 2022/23:1014 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 76 föreslås ett tillkännagivande om att alkomätare ska vara godkända av ett ackrediteringsföretag.

Jesper Skalberg Karlsson (M) föreslår i motion 2022/23:1206 att EU:s exportförbud av svenskt snus ska avskaffas.

Övrigt om den inre marknadens funktion

I kommittémotion 2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) anförts bl.a. att den inre marknaden måste fortsätta anpassas till nya förutsättningar och en föränderlig värld. För att EU ska kunna behålla och vässa sin internationella konkurrenskraft måste EU:s inre marknad fortsätta att utvecklas och fördjupas. Dessutom finns det fortfarande onödiga hinder för fri rörlighet för varor och tjänster som hämmar Sveriges och EU:s tillväxtpotentialer. Tillkännagivanden med ett sådant innehåll förordas i yrkandena 27 och 28. I yrkande 30 förordas vidare att regeringen ska verka för att underlätta för tjänstehandel och den digitala ekonomin.

I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 framhåller motionärerna bl.a. att synergieffekterna av en strömlinjeformad marknad alltid ska vägas mot riskerna med en alltför byråkratiserad inre marknad. Motionärerna motsätter sig även de marknads- och handelsfientliga tendenser som de anser har blossat upp inom EU på senare tid.

I kommittémotion 2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) begärs i yrkande 10 ett tillkännagivande om att principen om ömsesidigt erkännande bör tillämpas fullt ut på tjänstesektorn inom EU och att fler begränsningar av yrkestjänster därigenom bör avskaffas.

I kommittémotion 2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 25 i denna del anförs att EU bör skapa en gemensam digital inre marknad. I yrkande 27 anförs vidare att Sverige bör verka för att den inre marknaden och den fria rörligheten för personer och varor upprätthålls även i kristider.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens prioriteringar för EU:s inre marknad

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24) anför regeringen att EU:s inre marknad spelar en betydande roll för Sveriges ekonomi. Trots att EU:s inre marknad är Sveriges hemmamarknad finns hinder för fri rörlighet för varor och tjänster som hämmar Sverige och EU:s tillväxtpotentialer. Den fria rörligheten påverkades starkt av pandemin och erfarenheter visar att protektionistiska strömningar förstärks i kristider. En sådan utveckling måste motverkas genom ett förnyat åtagande kring EU:s inre marknad med sikte på den inre marknaden för fler jobb och tillväxt. Även den digitala inre marknaden behöver stärkas. Regeringen uppger att den avser att verka för att den inre marknaden ska fördjupas och att den ska fungera väl, också i tider av kris. Att stärka motståndskraften på den inre marknaden genom den fria rörligheten för varor och tjänster, att stärka efterlevnaden av existerande regler och att undanröja handelshinder inom EU ska vara centralt. Det är samtidigt viktigt att verka för återhållsamhet när det gäller regelbördor och administration för näringslivet när ny EU-gemensam lagstiftning tas fram.

Vidare uppges att en välfungerande marknadskontroll är viktig för att säkerställa en effektiv kontroll av produkter som inte uppfyller gällande krav. De berörda myndigheternas genomförande av den nationella strategin för marknadskontroll för 2022–2025 är enligt regeringen en central del i det arbetet.

I propositionen anförs vidare att det i januari 2023 är 30 år sedan den fullbordade inre marknaden lanserades. Regeringen avser att uppmärksamma detta inom ramen för det svenska ordförandeskapet i EU under våren 2023 genom att belysa betydelsen av den inre marknaden, för konsumenter, företag och konkurrenskraften i ekonomin i stort. Samtidigt menar regeringen att det är viktigt med en framåtblickande diskussion om att stärka den inre marknaden för fler jobb och ökad tillväxt samt att stödja den gröna och digitala omställningen till en hållbar cirkulär ekonomi.

I propositionen anförs vidare att standardisering och ackreditering bidrar till att främja svensk export och omställningen till en resurseffektiv cirkulär ekonomi. Regeringen uppger att den arbetar för en effektiv och intressentdriven europeisk ackreditering och standardisering som stöder den gröna och digitala omställningen och främjar innovation grundat på internationella standarder. Det kan inte nog understrykas att svenska innovativa företag i många fall lägger grunden för nya standarder, vilket tydligt stärker Sverige ställning inom området.

Kommissionens arbetsprogram för 2023

Kommissionens arbetsprogram för 2023 går under titeln En beslutsam och enad union. Det innehåller målen för kommissionens arbete under det kommande året, och bygger på både ordförande Ursula von der Leyens tredje tal om tillståndet i unionen och hennes sex politiska riktlinjer. Arbetsprogrammet är indelat efter dessa sex punkter och tar avstamp i Rysslands aggression mot Ukraina och dess efterföljande konsekvenser, däribland energikrisen. Kommissionen framhåller vikten av att EU fortsätter att agera gemensamt och skyndsamt för att hantera nuvarande kriser. Vidare betonar kommissionen vikten av att påskynda den omställning som den pekade ut i början av sin mandatperiod, t.ex. klimatomställningen, stärkt konkurrenskraft i industrin och motståndskraft i ekonomin samt demokratin.

EU:s uppdaterade industristrategi

I maj 2021 presenterade kommissionen en reviderad industristrategi (COM(2021) 350) som syftar till att åstadkomma en starkare inre marknad för EU:s återhämtning. Den uppdaterade strategin ersätter inte den nya industristrategi som kommissionen presenterade i mars 2020 (COM(2020) 102) utan är tänkt att komplettera den befintliga strategin genom att beakta omständigheterna och hantera de utmaningar som accentuerats under pandemin. Den uppdaterade industristrategin har tre huvudsakliga inriktningar:

- att stärka den inre marknadens resiliens
- att hantera EU:s strategiska beroenden
- att påskynda den gröna och digitala omställningen.

Den uppdaterade industristrategin åtföljs av tre bilagor: en årlig rapport om den inre marknaden, en rapport med analys av EU:s strategiska beroenden samt en rapport om den europeiska stålindustrin. Meddelandet innehåller en uppräkningslista av pågående arbete inom olika politikområden, men kommissionen presenterar även vissa nyheter t.ex. aviseras ett förslag om en krismekanism på den inre marknaden (se vidare nedan) och ett arbete med att ta fram s.k. färdplaner för omställningen.

Krisinstrument för EU:s inre marknad

Den 19 september 2022 presenterade kommissionen ett förslag till ett krisinstrument för den inre marknaden (COM(2022) 459). Förslaget består av tre delar: förslag till förordning om ett krisinstrument för den inre marknaden (krisinstrumentet), förslag till omnibusförordning och förslag till omnibusdirektiv. Syftet med förslaget om ett krisinstrument är att säkerställa den fria rörligheten av varor, tjänster och personer, inklusive arbetstagare, på den inre marknaden under en kris. Därutöver syftar förslaget till att garantera tillgången till varor och tjänster av strategisk betydelse vid en krisituation. En kris definieras i förslaget brett och tar sikte på oförutsedda händelser av olika slag.

Förslagen till förordning och direktiv som inför ändringar i ett flertal separata rättsakter (omnibusförordningen och omnibusdirektivet) uppdaterar EU-lagstiftning på varuområdet för att anpassa den till en krissituation. Åtgärderna omfattar bl.a. snabbare processer för att godkänna krisrelevanta varor och att prioritera marknadskontrollen av dessa krisvaror.

Hösten 2022 prövade utskottet kommissionens förslag i subsidiaritetsfrågan (utl. 2022/23:NU10). Utskottet ansåg att det finns ett behov av att förtydliga hur dessa bestämmelser förhåller sig till den rättsliga grund som anges. I ett läge där det inte är tydligt hur dessa bestämmelser förhåller sig till den angivna rättsliga grunden ansåg utskottet att det finns en risk för att förslaget i vissa delar kommer att inkräkta på medlemsstaternas nationella kompetens. Utskottet ansåg därför att det inte med säkerhet kunde anses att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. En annan uppfattning framhölls i en reservation av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2022/23:100).

Utveckling av den digitala inre marknaden

Hösten 2022 antogs ett lagstiftningspaket med förslag till förordning om konkurrensdrivna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn (COM(2020) 842) och förslag till förordning om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av e-handelsdirektivet (COM(2020) 825). Förslagen benämns rättsakten om digitala marknader (Digital Markets Act, DMA) respektive rättsakten om digitala tjänster (Digital Services Act, DSA) och är en del i kommissionens strategi för att forma EU:s digitala framtid. De övergripande två målen med DMA och DSA är att skapa ett säkrare digitalt utrymme där de fundamentala rättigheterna för alla användare av digitala tjänster skyddas och att skapa lika villkor för att främja innovation, tillväxt och konkurrenskraft såväl på EU:s inre marknad som globalt.

Våren 2022 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare (hovrättsrådet Ulrika Ihrfelt) med uppdrag att lämna förslag på åtgärder med anledning av förslaget till DSA. Uppdraget har lämnats i ett kommittédirektiv och två tilläggsdirektiv (dir. 2022:49, dir. 2022:133 och dir. 2023:18). I januari 2023 överlämnade utredaren delbetänkandet En inre marknad för digitala tjänster – ansvarsfördelning mellan myndigheter (SOU 2023:02) till regeringen. De återstående frågor som omfattas av uppdraget kommer att behandlas i ett slutbetänkande som ska redovisas till regeringen senast den 7 april 2023.

Förordning om förbud mot produkter som tillverkats genom tvångsarbete

Hösten 2022 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om förbud mot produkter som tillverkats genom tvångsarbete på unionens marknad (COM(2022) 453). Kommissionen anser att det finns ett behov av en EU-

gemensam lagstiftning i form av en förordning för att undvika skillnader i nationella regelverk när det gäller produkter som tillverkats genom tvångsarbete som skulle kunna snedvrida konkurrensen på den inre marknaden. Däremot föreslås nationella regler antas för påföljder för brott mot förbudet. De föreslagna åtgärderna bygger på tidigare och pågående initiativ för att stärka EU:s åtagande att avskaffa tvångsarbete senast 2030 (FN:s globala mål 8.7). Kommissionen vill med förslaget även genomföra internationella standarder om ansvarsfullt företagande.

Förslaget till förordning omfattar alla produkter, oberoende av vilken sektor det gäller, som tillverkats genom tvångsarbete oavsett om de helt eller delvis har tillverkats, producerats, skördats eller utvunnits inom EU, importerats till EU eller exporterats från EU. Förslaget täcker samtliga delar av leveranskedjan men fokus ska ligga där risken är som störst. Förslaget hänvisar till Internationella arbetstagarorganisationens (ILO) konvention nr 29 när det gäller definitionen av tvångsarbete. Definitionen omfattar flera typer av arbete eller tjänster som krävs av personer under hot om påföljd och för vilket personen inte har erbjudit sig självmant. Varje fysisk eller juridisk person, oavsett dess juridiska form, eller annan sammanslutning som inte har status som juridisk person ska kunna lämna information till de behöriga myndigheterna om produkter som de anser vara tillverkade genom tvångsarbete och som görs tillgängliga på marknaden. Till skillnad från andra rättsakter på området saknas det i förslaget undantag för små och medelstora företag. I förslaget nämns att små och medelstora företag kan ha begränsade resurser och möjligheter att säkerställa att deras produkter är fria från tvångsarbete. Det föreslås att kommissionen i de riktlinjer som tas fram ska ta företags storlek och ekonomiska resurser i beaktande. Kommissionen ska även tillhandahålla information som kan hjälpa företag att följa bestämmelserna i förslaget.

Enligt uppgifter från Regeringskansliet pågår arbete med förslaget på EU-nivå.

Kommissionens meddelande om en ny europeisk innovationsagenda

Den 5 juli 2022 presenterade kommissionen ett meddelande om den nya europeiska innovationsagendan (COM(2022) 332). De åtgärder som föreslås i meddelandet syftar till att göra Europa till en världsledande innovationsaktör och skapa förutsättningar att utveckla tekniska lösningar på de mest akuta samhällsutmaningarna och föra ut dessa lösningar på marknaden. De föreslagna åtgärderna bygger på tidigare och pågående initiativ för att stärka EU:s prestationsförmåga inom innovation tillsammans med målen och prioriteringarna inom det nya europeiska forskningsområdet, målen för Europas digitala decennium, målen för det europeiska utbildningsområdet, europeiska strategin för universitet, handlingsplanen för digital utbildning samt slutrapporten för konferensen om Europas framtid. Meddelandet innehåller 25 åtgärder grupperade inom följande fem områden:

- tillgång till finansiering för teknikintensiva företag

- ramvillkor och regelverk för teknikintensiv innovation
- främja innovationsekosystemen och vidta åtgärder för att överbygga innovationsgapet i Europa
- fostra, attrahera och behålla talanger inom avancerad teknik
- förbättra de innovationspolitiska verktygen.

Rådets ordförandeskap tog fram ett första förslag på rådslutsatser för diskussion i september 2022 och enligt uppgift från Regeringskansliet pågår förhandlingar för närvarande i rådsarbetsgruppen för forskning.

EU:s nya marknadskontrollförordning

I juni 2019 antog EU en ny förordning om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter (2019/1020). Syftet med förordningen är att göra reglerna på produktsäkerhetsområdet tydligare och mer enhetliga samt att förbättra och förenkla systemet för marknadskontroll av produkter på det harmoniserade området. De nya bestämmelserna innebär att marknadskontrollmyndigheterna får utökade befogenheter att kontrollera att produkter som tillhandahålls på EU:s inre marknad uppfyller gällande krav, t.ex. säkerhetskrav eller krav för att skydda människors hälsa eller miljön. En stärkt och mer enhetlig marknadskontroll anses gynna såväl konsumenter som ekonomiska aktörer och bidrar till tillväxten genom att medverka till en väl fungerande inre marknad. En kraftfull tillsyn av produkter är också en förutsättning för att allmänintressen ska kunna skyddas och för att skapa bättre förutsättningar för en rättvis konkurrens på den inre marknaden. Förordningen reglerar hur medlemsstaternas marknadskontroll ska organiseras, finansieras och genomföras. Förordningen trädde i kraft den 15 juli 2019 och tillämpas i sin helhet sedan den 16 juli 2021.

Exportförbudet för snus

Inom EU råder sedan 1992 ett förbud mot tobak för oralt bruk med undantag för tobaksprodukter som är avsedda att rökas eller tuggas. Eftersom svenskt snus varken röks eller tuggas råder försäljningsförbud. När Sverige blev medlem i EU 1995 beviljades landet ett permanent undantag från snusförbudet. Cigaretter och traditionella rökfria tobaksprodukter (inklusive vissa asiatiska och afrikanska varianter, tuggtobak och nässnus) kan dock säljas lagligt inom unionen. EU:s nu gällande tobaksprodukt direktiv antogs 2014 (2014/40/EU). Av direktivet framgår att det svenska undantaget för snus finns kvar och att export- och försäljningsförbudet för svenskt snus till resten av EU kvarstår. Förbudet prövades av EU-domstolen under 2018 (mål C-151/17). En begäran om förhandsavgörande framställdes i ett mål vid en brittisk förvaltningsdomstol mellan Swedish Match AB och Storbritanniens minister för hälso- och sjukvård (Secretary of State for Health and Social Care) om förbudet mot tillverkning och distribution av tobak för användning i munnen i Stor-

britannien är lagenligt. Frågan gällde om snusförbudet i EU:s tobaksprodukt-direktiv strider mot de EU-rättsliga principerna, den fria rörligheten för varor eller EU:s rättighetsstadga. EU-domstolen meddelade förhandsavgörandet den 22 november 2018 i vilket domstolen kommer fram till att snusförbudet i EU:s nya tobaksdirektiv inte är i strid med någon EU-rättslig princip och därmed är giltigt. Det innebär att det kommer att råda ett fortsatt förbud mot försäljning av snus inom EU, med undantag för Sverige. EU-domstolens förhandsavgörande kan inte överklagas.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden liknande flera av de nu aktuella om den fria rörligheten för vissa varor och den inre marknads funktion behandlades senast av utskottet våren 2022 (bet. 2021/22:NU19). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till den förda politiken samt aviserade och pågående insatser.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Frågor om den fria rörligheten för vissa varor
- Den inre marknads funktion.

Frågor om den fria rörligheten för vissa varor

När det gäller handel med vissa produkter på EU:s inre marknad förordas i ett par motioner att regeringen ska verka för att upphäva förbudet för snus inom EU. Utskottet vill inledningsvis påminna om att ett reviderat tobaksprodukt-direktiv antogs den 3 april 2014 och att det av detta framgår att export- och försäljningsförbudet för svenskt snus till resten av EU kvarstår, liksom det svenska undantaget för snus. Vidare kan utskottet i likhet med tidigare konstatera att EU-domstolen i ett förhandsavgörande hösten 2018 slog fast att exportförbudet för snus inte strider mot EU-rättsliga principer. Det är även fortsättningsvis utskottets bedömning att en omförhandling av tobaksprodukt-direktivet skulle kunna medföra att det undantag för snus som Sverige har i dag hotas.

En annan produkt som omnämns i en motion är alkoholmätare. I motionen anförts att det endast ska få säljas certifierade alkoholmätare på den inre marknaden. Utskottet kan konstatera att det sedan 2013 finns två internationella standarder för alkoholmätare. Utskottet vill framhålla att de standarder som finns för alkoholmätare i sig inte hindrar försäljningen av undermåliga alkoholmätare. De fyller de en viktig funktion eftersom de kan vägleda konsumenterna att hitta de produkter som uppfyller kraven, då det tydligt framgår vilka produkter som är certifierade enligt den aktuella standarden.

I anslutning till detta vill utskottet påminna om de nya reglerna på marknadskontrollområdet, vilka har redogjorts för i det föregående. De innebär bl.a. att marknadskontrollmyndigheterna får utökade befogenheter att kontrollera att produkter som tillhandahålls på EU:s inre marknad uppfyller gällande krav, t.ex. säkerhetskrav eller krav för att skydda människors hälsa eller miljön.

Utskottet avser inte att förorda några tillkännagivanden som rör vare sig snus eller alkoholmätare och avstyrker därmed motionsyrkandena.

Den inre marknadens funktion

I en motion begärs ett tillkännagivande om bl.a. att motverka marknads- och handelsfientliga tendenser och skapandet av europeiska storföretag, s.k. European champions. Utskottet vill inledningsvis framhålla betydelsen av den inre marknaden och betydelsen av att undanröja hinder för att den ska vara välfungerande. Utskottet kan konstatera att en välfungerande inre marknad är viktig för att säkra Sveriges och EU:s internationella konkurrenskraft och utveckla den gränsöverskridande handeln. Det är därför även viktigt att inte luckra upp EU:s konkurrensregler. Företag byggs genom konkurrens och inte genom att politiken väljer favoriter och skyddar dem från konkurrens. I stället bör alla företag ges en rättvis chans så att de bästa, mest produktiva och mest innovativa företagen kan växa. Utskottet kan i sammanhanget konstatera att frågor som rör konkurrenskraft och den inre marknaden är prioriterade under Sveriges ordförandeskap i EU våren 2023, och utskottet ser inte att riksdagen behöver ta några initiativ på området.

I flera motioner förordas förslag om att regeringen inom olika områden ska verka för att främja och utveckla EU:s inre marknad. Det finns enligt utskottet många viktiga åtgärder som behöver vidtas för att främja och utveckla EU:s inre marknad. Inte minst kan mer göras för att säkerställa att de åtgärder som det redan fattats beslut om genomförs på ett tillfredsställande sätt i samtliga medlemsstater. En välfungerande inre marknad är viktig för att säkra Sveriges och EU:s internationella konkurrenskraft och utveckla den gränsöverskridande handeln. På ett övergripande plan har utskottet således ingen annan uppfattning än vad som kommer till uttryck i de aktuella motionerna, dvs. att den inre marknaden behöver fördjupas och förstärkas, inte minst när det gäller digitala varor och tjänster. Utskottet vill i sammanganhet framhålla att flera åtgärder har vidtagits under de senaste åren för att utveckla och stärka den digitala inre marknaden. Som redovisats har rättsakter som exempelvis rör digitala marknader och digitala tjänster antagits inom EU under det senaste året och är en del i kommissionens strategi för att forma EU:s digitala framtid. En annan rättsakt som har stor betydelse för den inre marknadens funktion och som utskottet vill framhålla är EU:s nya marknadskontrollförordning. Förordningen tillämpas fullt ut sedan ett par år och syftet med förordningen är bl.a. att göra reglerna på produktsäkerhetsområdet tydligare och mer enhetliga. De

nya bestämmelserna innebär t.ex. att det blir lättare att kontrollera att produkter som tillhandahålls på EU:s inre marknad uppfyller gällande krav, t.ex. säkerhetskrav eller krav för att skydda människors hälsa eller miljön. Genom reglerna skapas bättre förutsättningar för en rättvis konkurrens på den inre marknaden.

Slutligen vill utskottet påminna om att kommissionen hösten 2022 presenterade ett förslag till ett s.k. krisinstrument för den inre marknaden. Syftet är att säkerställa den fria rörligheten av varor, tjänster och personer, inklusive arbetstagare, på den inre marknaden under en kris. Därutöver syftar förslaget till att garantera tillgången till varor och tjänster av strategisk betydelse vid en krissituation. Utskottet kan konstatera att EU fortfarande arbetar med förslaget.

Utskottet avser inte att förorda några tillkännagivanden om den inre marknadens funktion och avstyrker således samtliga motionsyrkanden.

Handels- och investeringsfrämjande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner som rör strategiska frågor om handelsfrämjande, granskning av utländska direktinvesteringar, Team Swedens förutsättningar, åtgärder för att stärka Business Sweden samt övriga frågor om exportfrämjande åtgärder. Utskottet hänvisar främst till den förda politiken och pågående arbete.

Jämför reservation 18 (S), 19 (SD), 20 (SD), 21 (S), 22 (SD) och 23 (SD).

Motionerna

Strategiska frågor om handelsfrämjande

I kommittémotion 2022/23:2064 anför Fredrik Olovsson m.fl. (S) i yrkande 14 att det behövs en ny exportstrategi för att fler nya jobb ska kunna skapas. I yrkande 15 förordas ett tillkännagivande om att Sveriges export ska öka, både i absoluta tal och som andel av BNP och i yrkande 17 anföras att Sverige bör verka för att svensk export i högre utsträckning ska nå tillväxtmarknaderna. I motionens yrkande 18 anföras att Sverige bör verka för att de internationella och europeiska regelverken för exportkrediter och annan offentlig handelsfinansiering ska bidra till hållbarhet och att Parisavtalet uppfylls. I yrkande 20 förordas ett tillkännagivande om åtgärder för att fler små och medelstora företag ska exportera och i yrkande 22 framförs att regeringen bör arbeta för att stärka och utveckla regionala exportcentrum. I yrkandena 24 och 25 begärs tillkännagivanden om dels att Sveriges innovationsledarskap ska användas för att stärka näringslivets exportförmåga och internationella konkurrenskraft, dels att det internationella innovationssamarbetet ska stärkas och utvecklas. I

motionens yrkande 26 efterfrågas även ett tillkännagivande om att Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar, kompetens, talanger och besökare ska öka.

I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) efterfrågas i yrkande 4 ett tillkännagivande om att utvärdera svenska sektorers långsiktiga importbehov och i yrkande 5 efterfrågas ett tillkännagivande om att svenska exportmöjligheter som rör produkter högt upp i värdekedjan bör stärkas.

Granskning av utländska direktinvesteringar

I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att konsekvenserna av kinesiska direktinvesteringar i Sverige bör utredas.

Team Swedens förutsättningar

I kommittémotion 2022/23:2064 förordar Fredrik Olovsson m.fl. (S) olika exportfrämjande åtgärder. I yrkande 16 föreslås t.ex. att regeringen bör arbeta för att stärka de aktörer som ingår i Team Sweden, och då framför allt Business Sweden.

Åtgärder för att stärka Business Sweden

I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) framförs att Business Swedens verksamhet bör stärkas, och i yrkande 25 efterfrågas ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda detta.

Övrigt om exportfrämjande åtgärder

I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 22 förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska arbeta för att svenska företag ska få hjälp när de deltar i upphandlingar inom FN, och i yrkande 23 framhålls att regeringen bör utreda hur framtida regional exportrådgivning ska kunna upphandlas av fristående aktörer. I yrkande 24 begärs vidare ett tillkännagivande om att medel avsedda för exportfrämjande bör samordnas på nationell nivå med andra statliga insatser.

I kommittémotion 2022/23:970 förordar Martin Kinnunen m.fl. (SD) i yrkande 27 ett tillkännagivande om att export av svenska livsmedel ska främjas och i yrkande 28 föreslås att livsmedelsföretagen ska få stöd för kompetensutveckling när det gäller sådan export.

När det vidare gäller Business Swedens verksamhet föreslås i kommittémotion 2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5 att Business Sweden ger Somaliland ökad prioritet.

Markus Wiechel m.fl. (SD) föreslår i motion 2022/23:1269 yrkande 1 att Business Swedens mandat i Taipei breddas.

Sten Bergheden (M) förordar i motion 2022/23:1952 yrkande 2 att regeringen ska ta fram en tydlig strategi för ökad export av svensk mat.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringens prioriteringar när det gäller investerings- och exportfrämjande

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24) anförs att utländska direktinvesteringar leder till nya arbetstillfällen och att utländska bolag står för nära 700 000 jobb, motsvarande 22 procent av arbetsstyrkan in den privata sektorn. De ca 14 000 utländska företag som är etablerade i Sverige står för hälften av den svenska exporten och nära hälften av den privatfinansierade forskningen och utvecklingen.

Investeringsfrämjandet (och investeringskonferensen Join Sweden Summit 2022) har lett till att omvärldens ökade intresse för hållbara investeringar i Sverige på ett strategiskt och offensivt sätt har kunnat följas upp och realiseras genom flera nya jobbskapande investeringar.

Business Sweden är den centrala nationella statliga aktören och investeringsfrämjandet utgör en viktig del av Business Swedens statliga uppdrag. Svenska regioner arbetar aktivt med att attrahera och underlätta för utländska investeringar, företag och kompetens att etablera sig i Sverige. En tät samverkan ska ske med relevanta regionala aktörer, lärosäten och berörda företag, inte minst inom samarbetsformen Team Sweden.

I budgetpropositionen anförs vidare att regeringen med anledning av de geopolitiska och handelspolitiska utmaningarna i omvärlden avser att göra en särskild satsning som stöder näringslivets fortsatta internationalisering och globala konkurrenskraft. Satsningen innebär en fortsatt finansiering av export- och investeringsfrämjandet där fokus läggs på att stödja svenska företag – inte minst små och medelstora företag – på internationella marknader. Av avgörande betydelse för ett framgångsrikt främjande är stödet som kan ges genom närvaro på internationella marknader genom Business Sweden och utrikesrepresentationen. Satsningen innebär även att finansiering ges för insatser inom export- och investeringsfrämjandet (och i Business Swedens verksamhet) där tydliga, mätbara resultat kan påvisas, och där utväxlingen är god när det gäller skatteintäkter och sysselsättning. Dessa omfattar bl.a. stora strategiska exportaffärer och små och medelstora företags internationalisering.

Fler exporterande företag förbättrar förutsättningarna för jobbskapande och ökad tillväxt. Exportfrämjandet ska på ett effektivare sätt stödja små och medelstora företags exportutveckling samt svenska företag på strategiska marknader och i stora strategiska affärer. Särskilda gemensamma satsningar inom specifika områden är en nyckel till framgång. Business Sweden är en central aktör i detta arbete, för såväl exportrådgivning som riktade exportfrämjande insatser i utlandet.

I budgetpropositionen framhålls att ett välfungerande och marknadskompleterande exportkreditsystem är betydelsefullt för svensk utrikeshandel och skapar sysselsättning i Sverige. Baserat på den stora efterfrågan på riskavtäckning under covid-19-pandemin höjdes exportkreditgarantiramen under 2020–2021 till 500 miljarder kronor. Under 2022 förväntades en fortsatt

stor men inte lika hög efterfrågan, varför ramen justerades ned något. För 2023 bedöms efterfrågan ligga kvar på samma höga nivå som 2022.

Regeringen anför vidare att systemet med statsstödda exportkrediter som hanteras av AB Svensk Exportkredit är centralt för möjligheten att erbjuda exportfinansiering på de löptider som svensk exportindustri efterfrågar.

Sedan 2021 har Exportkreditnämnden i uppdrag att utveckla exportfinansieringssystemet samtidigt som det bidrar till klimatomställning mot fossilfrihet i Sverige och i andra länder på sikt.

Sveriges export- och investeringsråd

Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden) ansvarar för det statligt finansierade export- och investeringsfrämjandet och ägs till lika delar av staten och Sveriges Allmänna Utrikeshandelsförening (SAU). Business Sweden bildades den 1 januari 2013 när Exportrådet och Invest Sweden slogs samman. I linje med ett årligt riktlinjebeslut som fattas av regeringen har Business Sweden både ett exportfrämjande uppdrag att hjälpa svenska företag att öka sin globala försäljning och ett investeringsfrämjande uppdrag att hjälpa internationella företag att investera och expandera i Sverige. Det statliga uppdraget för 2023 omfattar följande verksamhetsområden:

- Grundläggande exportservice – information och svar på förfrågningar, grundläggande rådgivning i exportregler samt generellt näringslivsfrämjande på internationella marknader.
- Småföretagsprogram – rådgivning till små och medelstora företag utförd i Sverige och på utlandskontoren. Detta innefattar kompetensutveckling för företag, regional exportrådgivning samt kontaktskapande på och information om internationella marknader.
- Riktat exportfrämjande – särskilda exportförberedande insatser på internationella marknader, riktade främjandeaktiviteter på utvalda marknader, internationellt upphandlade affärer samt identifiering och bearbetning av strategiska affärer.
- Investeringsfrämjande – investeringsfrämjandet syftar till att attrahera investeringar från prioriterade marknader i världen, samt att öka kunskapen och intresset för Sverige som en attraktiv plats för utländska investeringar. I nära samverkan med regionala investeringsfrämjande organisationer och andra aktörer ska insatserna underlätta utländska investeringar som ger sysselsättning och tillför kapital och kompetens till alla delar av Sverige. Företag inom utvalda investeringsområden bearbetas direkt, och utländska investerare i investeringsprocessen får kvalificerad information och stöd. Dessutom framställs analyser och rapporter om utländska investeringar i Sverige.
- Tilläggsuppdrag – i tillägg till ovanstående grunduppdrag får Business Sweden tilläggsuppdrag från regering och departement i olika omfattning. Exempel på sådana uppdrag är uppdraget att genomföra ett exportprogram inom ramen för livsmedelsstrategin.

Översyn av regelverket för exportkrediter för förnybara energikällor, begränsning av anpassning till klimatförändringar samt vattenprojekt

Kommissionen företräder EU vid möten mellan parterna i den s.k. konsensusöverenskommelsen och i deras skriftliga förfaranden för beslutsfattande. Konsensusöverenskommelsen är ett icke-bindande konsensusavtal mellan parterna EU, USA, Kanada, Japan, Sydkorea, Norge, Schweiz, Australien, Nya Zeeland, Turkiet och Storbritannien som tillhandahåller en ram för en ordnad användning av statsstödda exportkrediter. I Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) fattas alla beslut om ändring av konsensusöverenskommelsen enhälligt. EU:s ståndpunkt antas av rådet och diskuteras av medlemsstaterna i rådets arbetsgrupp för exportkrediter. Kommissionen föreslår en gemensam ståndpunkt i samband med översynen av sektorsöverenskommelsen om exportkrediter för förnybara energikällor, begränsning av och anpassning till klimatförändringarna samt vattenprojekt. Sektorsöverenskommelsens mål är att fastställa lämpliga finansiella villkor för projekt inom utvalda sektorer som har konstaterats bidra på ett betydande sätt till att begränsa klimatförändringen. Konsensusöverenskommelsen syftar till att erbjuda förmånligare finansiella villkor för klimatvänliga projekt i tredjeländer än vad som föreskrivs i de nuvarande övergripande reglerna. Syftet är att det internationella regelverket för exportkrediter i större utsträckning ska styra mot klimatomställning.

I oktober 2022 lämnade Regeringskansliet över en faktagpromemoria om förslaget till riksdagen (fakta-PM 2022/23:FPM4). I promemorian anför regeringen följande:

Regeringen verkar för att EU ska driva på för att de internationella regelverken för bl.a. exportkrediter och annan offentlig handelsfinansiering ska bidra till hållbarhet och uppfyllandet av Parisavtalet. Regeringens målsättning är att få fler länder att göra åtaganden i linje med Sveriges och för att visa att det går att förena en ambitiös politik för grön omställning med en hållbar export och investeringar som ger jobb i hela landet. Regeringens utgångspunkt är att gemensamma spelregler ger förutsägbara och likvärdiga villkor för exportföretagen i alla medverkande länder. Det aktuella förslaget ligger i linje med svenska prioriteringar för att uppnå detta syfte. Även om målsättningen är att i OECD-kretsen nå enighet om översynen av sektorerna i sektoröverenskommelsen före slutet av COP 27 kan frågan eventuellt behöva hanteras under det svenska ordförandeskapet i EU, den 1 januari till den 30 juni 2023.

Internationellt upphandlade affärer

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24) uppges att Business Sweden gjort insatser för att svenska företag ska kunna vinna internationellt upphandlade affärer inom ramen för FN och de multilaterala utvecklingsbankerna. Sammantaget handlar det om mycket stora upphandlingsvolymerna och betydande affärsmöjligheter på områden där svenska företag är starka. Svenska företag har dock jämförelsevis små andelar av upphandling finansierad av såväl de internationella finansiella institutionerna som FN.

Business Swedens insatser inriktas långsiktigt på att bygga strategiska samarbeten för konkurrenskraftiga svenska erbjudanden gentemot flera FN-organisationer samt en ökad tillämpning av hållbarhetskriterier i upphandlingen inom nyckelsektorer som energi, transport och hälsa. Insatserna kan även ge positiva resultat också på kort sikt, exempelvis när det gäller antalet svenska företag som är registrerade i FN:s leverantörsdatabas. I april 2022 fanns 865 företag med i databasen, en ökning med 6 procent jämfört med året före. FN-systemets upphandling av svenska produkter och tjänster under 2020 uppgick till ca 46 miljoner amerikanska dollar, dvs. ca 0,21 procent av FN:s totala upphandling. Vissa svenska företag säljer till FN genom utländska bolag och ingår därmed inte i statistiken. Med upphandlingssystem som globalt premierar hållbara lösningar skulle svenska exportföretag, som generellt sett har hög standard på hållbarhetsområdet, vinna fler kontrakt och samtidigt bidra till uppfyllelse av de globala målen, bl.a. mål 17 (genomförande och globalt partnerskap) genom att främja effektiva samarbeten för kunskaps- och tekniköverföring samt Parisavtalets genomförande.

Regional exportsamverkan

Tillväxtverket har sedan 2016 haft i uppdrag att underlätta företagens internationalisering genom att förbättra koordineringen av statliga aktörers exportstöd i regionerna. Detta har skett genom inrättandet av regional exportsamverkan (RES) och genom att sprida information på den digitala plattformen Verksamt.se. I RES ingår aktörer som Almi, Business Sweden, Exportkreditnämnden, Svensk Exportkredit, Enterprise Europe Network och regionerna. I flertalet regioner ingår också regionala aktörer så som handelskammare, universitet och högskolor samt science parks.

Regional exportsamverkan har haft som övergripande mål att fler små och medelstora företag ska exportera. Enligt Tillväxtverket är nio av tio exporterande företag små eller medelstora. I Tillväxtverkets årliga rapport från 2022 (UD2022/06862) konstateras att samtliga regioner har regionala partnerskap inom RES.

Granskning av direktinvesteringar

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 av den 19 mars 2019 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen trädde i kraft den 11 april 2019 och tillämpas sedan den 11 oktober 2020. Ett grundläggande syfte med EU-förordningen är att skapa en rättslig ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen med hänsyn till säkerhet eller allmän ordning.

Hösten 2020 antog riksdagen propositionen Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om utländska direktinvesteringar (prop. 2019/20:193, bet. 2020/21:UU3, rskr. 2020/21:13). Propositionen innehöll förslag till vissa kompletterande bestämmelser till den nämnda förordningen om att den myndighet som regeringen bestämmer ska vara kontaktpunkt och att kontaktpunkten ska

ha rätt att förelägga utländska investerare eller berörda företag att tillhandahålla vissa uppgifter eller handlingar.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden liknande flera av de nu aktuella om övergripande frågor om den inre marknaden, den inre marknads funktion vid kriser, exportförbudet för snus och övriga frågor om EU:s inre marknad behandlades senast av utskottet våren 2022 (bet. 2021/22:NU19). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till den förda politiken samt aviserade och pågående insatser.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Strategiska frågor om handelsfrämjande
- Granskning av utländska direktinvesteringar
- Team Swedens förutsättningar
- Åtgärder för att stärka Business Sweden
- Övrigt om exportfrämjande åtgärder.

Strategiska frågor om handelsfrämjande

I en motion förordas upprättandet av en ny export- och investeringsstrategi. Motionen innehåller vidare förslag till en rad olika åtgärder som motionärerna anser bör ingå i strategin och ett antal övriga förslag som syftar till att främja handel. I en annan motion begärs två tillkännagivanden om insatser för ökade exportmöjligheter högt upp i värdekedjan och om företagens importbehov. Utskottet vill med anledning av motionerna först framhålla att Business Sweden är den centrala aktören för export- och investeringsfrämjandet. Utskottet vill därefter hänvisa till Business Swedens årsuppdrag för 2023 som syftar till att stärka svenska företags export och expansion i utlandet samt attrahera och underlätta utländska ny- och expansionsinvesteringar i Sverige. Uppdraget ska därmed bidra till den svenska konkurrenskraften, ökad sysselsättning och hållbar tillväxt i hela landet genom ökad export och ökade investeringar. Av uppdraget framgår vidare att Business Sweden ska bidra till målsättningarna för och genomförandet av regeringens satsning på att stödja näringslivets fortsatta internationalisering och globala konkurrenskraft, liksom till arbetet för att vidareutveckla resultat- och effektutvärdering och uppföljning av politikområdet. Utskottet kan även konstatera att Business Sweden ska säkerställa att små och medelstora svenska företag får stöd av regionala rådgivare samt att bolaget har en viktig roll inom den regionala exportsamverkan där även Enterprise Europe Network, Exportkreditnämnden och Svensk Exportkredit AB ingår.

En annan uppgift som Business Sweden har är att i samverkan med andra relevanta aktörer bidra till att främja Sverige som ledande kunskaps- och innovationsnation. Detta ska ske inom de områden där forsknings- och innovationspolitiken bidrar till handels- och investeringsfrämjandet, samt i den utsträckning som motiveras av företagens efterfrågan, marknadsutvecklingen och rådande finansiella förutsättningar. Utskottet noterar även att Business Sweden enligt årsuppdraget ska prioritera den gröna omställningen där det finns affärsmöjligheter. Svenska företags export av klimatvänliga produkter, tjänster och teknik som bidrar till den gröna omställningen ska främjas. Möjligheter inom digitalisering, hållbarhet samt hälsa och livsvetenskap (life science) ska särskilt beaktas.

Business Sweden har vidare i uppgift att utgå från vedertagna internationella normer och principer för hållbart företagande, såsom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utvecklings (OECD) riktlinjer för multinationella företag, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, FN:s Global Compact och Agenda 2030 för hållbar utveckling.

Mot bakgrund av förslagen i den aktuella motionen vill utskottet – utöver de uppgifter som har tilldelats Business Sweden – framhålla att det pågår arbete på EU-nivå med en rad förslag som handlar om att öka konkurrenskraften och stärka innovationskraften i EU. Exempelvis pågår ett arbete med den nya europeiska innovationsagendan. Kommissionen har i ett meddelande från 2022 (COM(2022) 332) framhållit att Europa ska bli en världsledande innovationsaktör och skapa förutsättningar att utveckla tekniska lösningar för att lösa de mest akuta samhällsutmaningarna. De föreslagna åtgärderna bygger på tidigare och pågående initiativ för att stärka EU:s prestationsförmåga inom innovation tillsammans med målen och prioriteringarna inom det nya europeiska forskningsområdet, målen för Europas digitala decennium, målen för det europeiska utbildningsområdet, europeiska strategin för universitet, handlingsplanen för digital utbildning samt slutrapporten för konferensen om Europas framtid. I detta sammanhang kan även kommissionens översyn av exportkrediter för förnybara energikällor, begränsning av och anpassning till klimatförändringar samt vattenprojekt framhållas. Detta arbete har redogjorts för i det föregående. Syftet med översynen är att det internationella regelverket för exportkrediter i större utsträckning ska styra mot klimatomställning.

Utskottet vill även framhålla att kommissionen nyligen presenterat meddelandet En industriplan i den gröna given för nettonollåldern (COM(2023) 62). Planen kompletterar de pågående insatserna för att ställa om industrin i den europeiska gröna given och EU:s industristrategi, särskilt handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Utskottet noterar att meddelandet innehåller en omfattande åtgärdsplan som utgår från förutsägbara och förenklade regler, snabbare tillgång till tillräcklig finansiering, kompetens och öppen handel för resilienta leveranskedjor. Utskottet avser att följa arbetet med denna plan framöver med utgångspunkt i hur den påverkar såväl EU:s konkurrenskraft som svenska företags import- och exportmöjligheter.

Mot bakgrund av det anförda ser utskottet inga skäl att förorda några tillkännagivanden så som föreslås i motionerna.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Granskning av utländska direktinvesteringar

I en motion framhålls behovet av granskning av kinesiska direktinvesteringar i Sverige. Utskottet vill på ett övergripande plan inledningsvis framhålla att det behöver finnas en bra balans mellan att säkra svenska intressen och att se till att Sverige fortfarande är ett attraktivt land för utländska investerare genom att inte införa åtgärder som innebär för stora hinder för investeringar.

Utskottet vill vidare påminna om EU-förordningen om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar som tillämpas sedan hösten 2020. Ett grundläggande syfte med EU-förordningen är att skapa en rättslig ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen med hänsyn till säkerhet eller allmän ordning. Hösten 2020 antog riksdagen en proposition med kompletterande bestämmelser till den nämnda EU-förordningen, vilket redovisats i det föregående. Propositionen innehöll förslag om bl.a. att myndigheter som utses som kontaktpunkter enligt förordningen ska ha rätt att förelägga utländska investerare eller berörda företag att tillhandahålla vissa uppgifter eller handlingar. Utskottet vill avslutningsvis framhålla att utformningen av ett system för granskning av direktinvesteringar är en komplicerad fråga som kräver noggranna överväganden. Utskottet ser vikten av frågan och avser att följa den noga framöver. Utskottet ser dock ingen anledning för riksdagen att i detta läge rikta några tillkännagivanden till regeringen enligt det som förordas i motionen.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Team Swedens förutsättningar

Team Sweden är ett nätverk av myndigheter och företag som jobbar tillsammans för att främja svensk export och investeringar i Sverige. I en motion förordas ett tillkännagivande om att detta nätverk, som innefattar Business Sweden, ska stärkas. Utskottet kan konstatera att Business Sweden har fått i uppdrag att leda arbetet inom Team Sweden som syftar till samordning mellan relevanta aktörer för att främja investeringar och bidra till att lösa investeringshinder. I samordningen ingår att Business Sweden ska stödja potentiella investerare så att de får kontakt med relevanta aktörer för den specifika investeringen. Utskottet ser inte att riksdagen bör agera för att nätverket Team Sweden ska stärkas.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Åtgärder för att stärka Business Sweden

Inom exportfrämjandet spelar Business Sweden en avgörande roll och tar emot huvuddelen av det statliga anslaget inom området. Det statliga uppdraget till Business Sweden omfattar grundläggande exportservice, småföretagsprogram

samt riktat exportfrämjande. Enligt årsuppdraget till Business Sweden för 2023 syftar den export- och investeringsfrämjande verksamheten till att stärka svenska företags export och expansion i utlandet samt attrahera och underlätta utländska ny- och expansionsinvesteringar i Sverige. Uppdraget ska därmed bidra till den svenska konkurrenskraften, ökad sysselsättning och hållbar tillväxt i hela landet genom ökad export och ökade investeringar.

Utskottet kan konstatera att Business Sweden enligt årsuppdraget ska göra flera särskilda insatser under 2023. Det handlar exempelvis om att stödja näringslivets fortsatta internationalisering och globala konkurrenskraft samt att stärka den regionala exportrådsgivningen för att fler små och medelstora företag ska nås av erbjudanden i det statliga främjandet. Utskottet ser ingen nödvändighet i att förorda ett tillkännagivande som rör Business Swedens verksamhet.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Övrigt om exportfrämjande åtgärder

I några olika motioner förordas tillkännagivanden om vilka exportfrämjande åtgärder regeringen bör vidta. De handlar såväl om att bättra samordna den regionala exportrådsgivningen och att den bör öppnas för fristående aktörer som om att det bör finnas bättre förutsättningar för svenska företag att medverka i FN-upphandlingar. Förslagen handlar också om att Business Sweden bör prioritera sin verksamhet i Taipei och i Somaliland samt att regeringen bör vidta åtgärder för att främja svensk livsmedellexport.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att Tillväxtverket sedan 2016 har i uppdrag att underlätta företagens internationalisering genom att förbättra koordineringen av statliga aktörers exportstöd i regionerna. Detta har bl.a. skett genom regional exportsamverkan. I denna samverkan ingår en rad aktörer, vilket har redovisats i det föregående. Regional exportsamverkan har haft som övergripande mål att fler små och medelstora företag ska exportera.

Vidare vill utskottet framhålla att Business Sweden spelar en avgörande roll inom exportfrämjandet och – som utskottet tidigare framhållit – tar emot huvuddelen av det statliga stödet inom området. Det statliga uppdraget till Business Sweden omfattar grundläggande exportservice, småföretagsprogram samt riktat exportfrämjande. När det gäller Business Swedens utlandsverksamhet vill utskottet framhålla att denna är av stor betydelse för genomförandet av de statliga uppdragen. Utlandskontoren har en central roll i att hjälpa svenska företag att öka sin export, expandera i utlandet och i att öka utländska investeringar i Sverige. I Business Swedens uppdrag anges även att bolaget ska samverka och samarbeta med utrikesförvaltningen för att främja svenska affärsintressen internationellt. Utskottet har ingen avsikt att förorda några tillkännagivanden om vilka länder eller vilka kontor Business Sweden bör fokusera sin verksamhet på.

Utskottet kan vidare konstatera att Business Sweden under de senaste åren har arbetat för att bidra till att svenska företag vinner internationellt upphandlade affärer inom ramen för FN och de multilaterala utvecklingsbankerna. Utskottet har ingen annan uppfattning än att satsningar på projektexport och stora strategiska affärer är viktigt även framöver för att öka den svenska exporten.

När det till sist gäller åtgärder för att främja livsmedelsexport delar utskottet motionärernas uppfattning att livsmedelsexporten är en betydelsefull sektor för svensk handel. Utskottet noterar samtidigt att arbetet för ökad livsmedelsexport som stärker svenska jordbruks- och livsmedelsföretag fortsätter inom livsmedelsexportprogrammet Try Swedish! Business Sweden gör fortsatta satsningar på digitala mötes- och säljplattformar parallellt med fysiska mässor som en del i livsmedelsexportfrämjandet.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Hållbart företagande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om hållbart företagande. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete.

Jämför reservation 24 (SD), 25 (V, MP) och 26 (C).

Motionerna

I partimotion 2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 150 anförs att Sverige bör verka inom EU för att europeiska företag ska ta större ansvar för att motverka brott mot mänskliga rättigheter i hela sina leverantörskedjor.

I kommittémotion 2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 27 anförs att regeringen bör motsätta sig EU-kommissionens förslag om hållbar bolagsstyrning. Enligt motionärerna är förslaget inte förenligt med äganderätten.

I kommittémotion 2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) begärs i yrkande 51 ett tillkännagivande om att införa ett striktare EU-regelverk när det gäller företags ansvar för att upprätthålla mänskliga rättigheter och miljö- och klimathänsyn vid verksamhet utanför unionen

I kommittémotion 2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7 förordas ett tillkännagivande om att Sverige ska verka inom EU för att europeiska företag ska ta större ansvar för att motverka brott mot mänskliga rättigheter i hela sina leverantörskedjor.

I kommittémotion 2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) anförs i yrkande 30 att Sverige bör verka för mer branschöverskridande och standardiserade metoder för att värdera biologisk mångfald och därmed kunna bedöma påverkan på densamma genom hela leverantörskedjan.

I kommittémotion 2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) framförs i yrkande 5 att fler aktörer inklusive näringslivet behöver bidra till en hållbar utveckling.

I kommittémotion 2022/23:1882 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 38 anförs att det bör införas ett striktare EU-regelverk när det gäller företags ansvar för att upprätthålla mänskliga rättigheter och miljö- och klimathänsyn vid verksamhet utanför unionen.

I kommittémotion 2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) föreslås i yrkande 7 ett tillkännagivande om att EU och Sverige bör lagstifta om att företag ska respektera mänskliga rättigheter och miljö genom hela leverantörskedjan.

I kommittémotion 2022/23:2261 förordar Janine Alm Ericson m.fl. (MP) i yrkande 20 ett tillkännagivande om att det ska finnas tydliga krav på transparens och mekanismer för att utkräva ansvar när näringslivet inte lever upp till miljö och mänskliga rättigheter. Det kan t.ex. ske genom att utvärdera varje företag som får statliga exportkrediter enligt kriterier för miljöhänsyn och mänskliga rättigheter.

Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) föreslår i motion 2022/23:547 att regeringen ser över möjligheten att utreda omfattningen av bolag vars produkter framställts genom slavarbete.

Bakgrund och pågående arbete

Övergripande om hållbart företagande

Hållbart företagande (även kallat ansvarsfullt företagande och företagens sociala ansvar, corporate social responsibility, CSR) är ett paraplybegrepp som omfattar många olika delar. I utskottets betänkande om handelspolitiska frågor från våren 2013 (bet. 2012/13:NU13) står det mer om innebörden och omfattningen av begreppet, och där beskrivs ett flertal internationellt erkända vägledande principer och riktlinjer för hållbart eller ansvarsfullt företagande: OECD:s riktlinjer för multinationella företag, FN:s Global Compact, Internationella standardiseringsorganisationens (ISO) standard om socialt ansvarstagande, ILO:s trepartsförklaring om multinationella företag och socialpolitik samt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. I utskottets betänkande om handelspolitiska frågor från våren 2020 (bet. 2019/20:NU15) redogörs för lagstiftning om hållbarhetsrapportering, regelverk om upphandling och skärpt företagsbotslagstiftning som också är av betydelse för svenska företag när det gäller internationellt hållbart företagande.

Regelverk om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet

Kommissionen presenterade den 23 februari 2022 ett förslag till direktiv om tillbörlig aktsamhet, dvs. due diligence, för företag i fråga om hållbarhet (COM(2022) 71). Direktivet fastställer en skyldighet för vissa företag att visa tillbörlig aktsamhet i sin verksamhet och i sina värdekedjor i syfte att motverka

negativa effekter för mänskliga rättigheter och miljö. Bolagsledningen blir skyldig att se till att företaget uppfyller sina skyldigheter i fråga om tillbörlig aktsamhet. Förslaget innehåller även krav på planer för klimatanpassning i enlighet med Parisavtalet. I förslaget till direktiv fastställs regler om

- skyldigheter för företag när det gäller faktiska och potentiella negativa effekter på mänskliga rättigheter och negativ miljöpåverkan, med avseende på företagens egen verksamhet, deras dotterbolags verksamhet och verksamhet i värdekedjan som utförs av enheter med vilka företaget har en etablerad affärsförbindelse
- ansvar för åsidosättande av de skyldigheter som nämns i den föregående punkten.

Kategoriseringen av affärsförbindelser som ”etablerade” ska enligt förslaget omprövas regelbundet och minst var tolfte månad. Direktivet ska inte utgöra grund för att sänka den nivå av skydd för mänskliga rättigheter eller miljön eller klimatet som föreskrivs i medlemsstaternas lagstiftning vid tidpunkten för antagandet av detta direktiv. Direktivet ska inte heller påverka skyldigheter på området för mänskliga rättigheter, miljöskydd och klimatförändringar som följer av andra unionsrättsakter.

Våren 2022 subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag till direktiv (utl. 2021/22:NU28). Utskottet ansåg att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen i de delar som rör bestämmelser om att företagen ska ta vissa hänsyn när de fastställer rörliga ersättningar (artikel 15.3), aktsamhetsplikt för medlemmar av företagets ledning (artikel 25) och införande och övervakning av åtgärder för tillbörlig aktsamhet (artikel 26). Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2021/22:312). En annan uppfattning om innehållet i det motiverade yttrandet framhölls i en reservation av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna.

Enligt uppgift från Regeringskansliet pågår förhandlingar om direktivets utformning ännu på EU-nivå.

Globala standarder för biologisk mångfald

Inom Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) pågår ett arbete med att ta fram en internationell standard för biologisk mångfald inom en s.k. kommitté (SIS/TK 623 Biologisk mångfald). Svenska institutet för standarder (SIS) är utsett av regeringen som svenskt standardiseringsorgan bl.a. inom ISO och deltar i det nätverk av experter som arbetar med att ta fram standarden. I den aktuella ISO-kommittén deltar enligt SIS webbplats 58 länder från alla världsdelar. Det pågående arbetet omfattar frågor om terminologi, mätning, data, övervakning, bedömning, restaurering, bevarande, skydd, organisationer, strategier och hållbar användning. Enligt uppgifter från SIS webbplats vill man i ISO-standarderna arbeta mot utvecklingen av en tydlig, global och konsekvent

förståelse av biologisk mångfald. Bland annat frågor om hur biologisk mångfald ska definieras och mätas inom specifika biotoper kommer att diskuteras. Initiativet är sektors- och branschöverskridande och riktar sig till samtliga relevanta intressenter, inklusive offentlig sektor, näringsliv och intresseorganisationer.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden liknande flera av de nu aktuella om ett regelverk för tillbörlig aktsamhet (due diligence) och övriga frågor om hållbart företagande behandlades senast av utskottet våren 2022 (bet. 2021/22:NU19). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till den förda politiken samt aviserade och pågående insatser.

Utskottets ställningstagande

I flera motioner berörs kommissionens förslag om s.k. due diligence, dvs. tillbörlig aktsamhet, när det gäller företagens ansvar för att upprätthålla mänskliga rättigheter och ta miljö- och klimathänsyn i verksamheten. Motionsförslagen har flera olika inriktningar och innebär såväl att regeringen bör motsätta sig kommissionens förslag som att det kommande regelverket välkomnas och bör utvecklas. I motionerna finns även förslag om hur t.ex. biologisk mångfald bör värderas genom leverantörskedjorna och om att det bör finnas regler som reglerar företags ansvar om de inte lever upp till olika hållbarhetskrav. Utskottet kan konstatera att kommissionen har presenterat ett förslag till direktiv som bl.a. fastställer en skyldighet för vissa företag att visa tillbörlig aktsamhet i sin verksamhet och i sina värdekedjor i syfte att motverka negativa effekter för mänskliga rättigheter och miljö (COM(2022) 71). Förslaget innehåller t.ex. krav på planer för klimatanpassning i enlighet med Parisavtalet. Här finns även regler som reglerar skyldigheter för företag när det gäller faktiska och potentiella negativa effekter på mänskliga rättigheter och negativ miljöpåverkan, med avseende på företagens egen verksamhet, deras dotterbolags verksamhet och verksamhet i värdekedjan som utförs av enheter med vilka företaget har en etablerad affärsförbindelse. Kommissionens förslag behandlar även företagens ansvar om dessa skyldigheter skulle åsidosättas. Utskottet vill framhålla att det finns olika uppfattningar bland utskottets ledamöter om hur innehållet i kommissionens förslag bör utformas och hur omfattande regelverket bör vara. Utskottet kan dock konstatera att arbete med direktivets utformning alltså pågår på EU-nivå.

I anslutning till dessa regler som rör företags ansvar i leverantörskedjorna noterar utskottet att det pågår ett arbete pågår inom ISO när det gäller globala standarder för biologisk mångfald, vilket redovisats i det föregående.

Vidare har kommissionen föreslagit en gemensam standpunkt i samband med översynen av den s.k. sektorsöverenskommelsen om exportkrediter för förnybara energikällor, begränsning av och anpassning till klimatförändringar

samt vattenprojekt. Detta har redovisats i det föregående. Sektorsöverenskommelsens mål är att fastställa lämpliga finansiella villkor för projekt inom utvalda sektorer som har konstaterats bidra på ett betydande sätt till att begränsa klimatförändringarna. Syftet är att det internationella regelverket för exportkrediter i större utsträckning ska styra mot klimatomställning.

I övrigt kan utskottet konstatera att kommissionen tagit fram ett förslag till förbud mot produkter som tillverkats genom tvångsarbete. Förslaget till förordning omfattar alla produkter, oberoende av vilken sektor det gäller, som tillverkats genom tvångsarbete oavsett om de helt eller delvis har tillverkats, producerats, skördats eller utvunnits inom EU, importerats till EU eller exporterats från EU. Förslaget täcker samtliga delar av leveranskedjan men fokus ska ligga där risken är som störst.

Sammantaget avser utskottet inte att förorda några tillkännagivanden enligt de motioner som är aktuella i detta avsnitt.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Reservationer

1. Övergripande om internationell handel, punkt 1 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 1, 10, 12, 23 och 29 samt

avslår motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 6.

Ställningstagande

Globaliseringen innebär nya möjligheter, men också nya utmaningar. Alla måste få ta del av globaliseringens fördelar samtidigt som dess nackdelar måste begränsas. Det kräver en politik som kompletterar öppenhet med satsningar på kompetens, rättvis fördelning och hållbar utveckling. Öppen handel bidrar till nya och bättre jobb, högre löner, bättre konkurrens och lägre priser. Öppen handel bidrar också till ekonomisk tillväxt – inte minst för världens utvecklingsländer. En ökad handel förbättrar möjligheterna att bekämpa fattigdomen och är ett av de bästa instrumenten för att uppfylla FN:s millenniemål för global utveckling. Utvecklingshänsyn måste därför vara vägledande i det internationella handelssystemet för att även fattiga länder ska kunna dra nytta av globaliseringens välfärdsvinster.

Som framgår av det föregående ändrade regeringen hösten 2022 målet för den svenska handelspolitiken, vilket vi motsatte oss. För oss är det avgörande att Sverige fortsätter att stå upp för en rättvis världshandel som bidrar till att nå målen i Agenda 2030. En rättvis handel förstärker och förankrar legitimiteten i global handel. Det är dessutom en förutsättning för hållbar handel, inte minst när det gäller social hållbarhet. Den ekonomiska globaliseringen har varit snabb, men politiken har i flera avseenden hamnat på efterkälken. Därför är det viktigt att komma till rätta med den orättvisa fördelningen av de möjligheter som globaliseringen för med sig. En rättvis handel innebär en ansvarsfull globalisering som tar hänsyn till miljö, klimat, social trygghet, anständiga arbetsvillkor, hälsa och djurvälstånd.

Vi vill understryka att Sverige har visat att det är möjligt att förena en fri och öppen handel med exempelvis höga miljökrav och ett stärkt skydd för

arbetstagarnas rättigheter. En rättvis handel förutsätter vidare en feministisk handelspolitik – en handelspolitik som får lika positiva effekter för kvinnor som för män.

Även om handeln med varor och tjänster över gränserna har ökat lavinartat de senaste decennierna skapar den globala produktionen inte välstånd i alla delar av världen. Det finns ett tydligt samband mellan färre handelsbarriärer och ökad handel. Alltjämt är det dock världens rikaste länder som handlar mest med varandra. I fattiga delar av världen finns det ofta mycket höga tullmurar och andra former av handelshinder mellan grannländerna. Så länge rikare länder skyddas av handelsbarriärer kommer en fri och öppen handel att vara en utopi. Det kommer dessutom att innebära att välståndet fördelas ojämnt mellan olika delar av världen. Det är således viktigt att stödja länder i fattiga delar av världen för att öka handeln mellan varandra. Ekonomisk och social utveckling gynnas genom ett ömsesidigt utbyte. Det är därför viktigt att EU:s handelspolitik bidrar till att tullar sänks och andra handelshinder avvecklas. Vi anser således att Sverige bör driva en handelspolitisk linje som innebär en fri, hållbar och rättvis internationell handel.

Detta anser vi att riksdagen bör ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

2. Övergripande om internationell handel, punkt 1 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 6 samt avslår motion

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 1, 10, 12, 23 och 29.

Ställningstagande

Vi menar att Sverige som nation hela tiden måste utveckla rätt förutsättningar för att vara ett attraktivt land för företag. Regeringen bör därför verka för sund konkurrens och därmed icke snedvridande konkurrensregler, både nationellt och globalt. I ett nationellt perspektiv menar vi att det kan handla om att säkerställa att det inte finns onödiga skatter, regler eller avgifter som i en omotiverad utsträckning, sett till de faktiska positiva effekterna, hämmar svensk konkurrenskraft globalt. Detta kräver utförliga konsekvensutredningar vid ny lagstiftning, ett effektivt regelförenklingsarbete, en grundprincip om att

eftersträva miniminivå vid genomförande av EU-direktiv och en generell översyn av övriga skatter och avgifter och övrig byråkrati. I ett globalt perspektiv är det vår mening att stora exportnationer och ekonomiskt tunga nationer inte ska agera protektionistiskt och ge marknadsstöd och snedvridande subventioner exempelvis till landets egen industri. I de fall det uppmärksammas bör regeringen påtala vilka problem det leder till för att alltid eftersträva en rättvis global handel.

Vi är i grunden positiva till fri och öppen handel med varor och tjänster samt bilaterala och multilaterala handelsavtal i sin helhet. Handeln minskar protektionism samt förmedlar kontakter och kompetens mellan länder och världsdelar. Den globala handeln är därmed en stor bidragande faktor till både ökat välbefinnande och minskad fattigdom. Vi menar att goda handelsrelationer och konkurrensneutrala multilaterala handelsavtal är av största vikt. Det gynnar bl.a. den svenska industrin och dess handelspartner som tillsammans står för ungefär en femtedel av Sveriges BNP och tre fjärdedelar av exporten samt direkt eller indirekt sysselsätter omkring 1 miljon människor. Industrin och alla dess handelspartner är därmed ryggraden i den svenska ekonomin.

Vi anser att Sverige såväl inom EU som i internationella forum, såsom WTO, ska verka för en öppen och fri handel och för att motverka protektionism. Få saker skulle skada Sveriges ekonomi mer än om Sverige och dess handelspartner skulle börja begränsa eller på andra sätt förhindra eller fördröja internationell handel. Regeringen bör verka för öppen och fri handel och motverka protektionism i linje med det vi här anför.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Nya frihandelsavtal, punkt 2 (S, C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C), Fredrik Olovsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 25 i denna del och

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

Fler frihandelsavtal är av stor vikt för Sveriges arbetsmarknad och ekonomi. De sätter dessutom en global standard och bidrar till en robustare handel. EU

måste därför öppna sig mer mot omvärlden och aktivt arbeta för att upprätta fler globala frihandelsavtal. En stor del av det som produceras i Sverige går på export och bidrar på så sätt mycket till Sveriges ekonomi. Detta är både en utmaning och en möjlighet för svensk livsmedelsproduktion. Den svenska kvaliteten och det goda svenska djurskyddet har spridit sig över världen, och i dag kan man se hur efterfrågan på livsmedel i t.ex. Asien ökar stort.

Sverige bör därför verka för att fler strategiskt viktiga frihandelsavtal ingås och att de värnar miljö och klimat, hälsa, arbetstagares rättigheter och djurvälstånd. I dessa förhandlingar är det dessutom angeläget att driva på för att generellt avskaffa tullar och handelshinder inklusive för klimatvänliga varor, tjänster och teknik, så att dessa kan bidra till att öka takten i klimatomställningen. Det är därför viktigt att förhandlingar om nya handelsavtal i bl.a. EU och WTO fortsätter och att regeringen aktivt verkar för detta.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Bindande hållbarhetskapitel i handelsavtal, punkt 3 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 50,
2022/23:1882 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 37 och
2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 16.

Ställningstagande

Jag vill att Sverige, genom EU-samarbetet och på egen hand, arbetar ännu hårdare för frihandel. Det är av avgörande betydelse för Sveriges ekonomi och konkurrenskraft och ger samtidigt en möjlighet att förbättra miljö- och arbetsvillkor i andra länder. Jag vill att EU ska ställa strikta krav på miljöhänsyn och mänskliga rättigheter i sina frihandelsavtal, vilket kan göra stor skillnad hos våra handelspartner och sätta goda globala standarder som andra anammar för att kunna sälja sina produkter i EU. Jag noterar att det pågår ett arbete på EU-nivå med hållbarhetskrav i handelsavtal och eventuella sanktionsmöjligheter som kan kopplas till dessa krav. Min uppfattning är dock att hållbarhetskapitlen i EU:s handelsavtal bör vara bindande och riksdagen bör uppmana regeringen att verka för att säkerställa detta. Det kan göras t.ex. genom att det ställs krav på att motparten ratificerar vissa internationella konventioner innan handelsavtalet kan träda i kraft. Det bör även enligt de handelsavtal som ingås

finnas en möjlighet att bryta avtalet om en motpart inte följer hållbarhetskapitlens åtaganden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Omarbetade hållbarhetskrav i handelsavtal, punkt 4 (V, MP)

av Birger Lahti (V) och Elin Söderberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 22.

Ställningstagande

Alla handelsrelationer ska ta hänsyn till miljö och mänskliga rättigheter. Det är min bestämda uppfattning. Det är därför viktigt att fattiga länders förutsättningar för rättvis handel stärks och att Sverige verkar för en sådan utveckling. Inom EU förs t.ex. genom råvaruinitiativet en samordnad politik för att säkra EU:s tillgång till naturresurser. Initiativet innefattar dock inte fattigdomsbekämpning. Jag menar att handels- och utvecklingspolitiken måste öka handelsutrymmet för utvecklingsländerna. Jag menar därför att regeringen bör verka för att EU:s handelsavtal omarbetas för att främja utvecklingsländernas möjligheter att utvinna och bearbeta råvaror så att det gynnar en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling lokalt.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

6. Övrigt om krav i handelsavtal, punkt 5 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5 och
avslår motion
2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 7–10.

Ställningstagande

Vi vill understryka att frihandel inte är detsamma som en hämningslös och oreglerad kommers. Marknadsliberaler vill ha frihandel men sällan sociala eller fackliga rättigheter. Vi är anhängare av att kombinera båda aspekterna. Vi förespråkar en reglerad och hållbar frihandel inom ramen för internationella överenskommelser. För att möjliggöra en fortsatt stark utrikeshandel, med positiva effekter på ekonomin som helhet, bör den internationella handeln främjar användningen och utvecklingen av internationella standarder i linje med Parisavtalet och Agenda 2030. Regeringen bör därför verka för frihandelsavtal som värnar miljö och klimat, hälsa, hållbarhet, arbetstagares rättigheter och djurvälstånd.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Övrigt om krav i handelsavtal, punkt 5 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 7–10 och avslår motion

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Även om frihandel gagnar Sverige på det stora hela bör Sverige alltid verka för att i största möjliga utsträckning värna svenska intressen. Detta menar vi kan göras genom att man t.ex. försöker införa sådant som stärker svenska komparativa fördelar i avtalen. En del i detta är enligt vår uppfattning att Sverige aktivt bör ta ställning för de många sektorer där Sverige är världsledande. Sverige bör därför förtydliga vikten av att fokus vid framtida förhandlingar ligger på att motverka icke-tariffära handelshinder, detta eftersom det är mer än tullavgifter och skatter som avgör de potentiella fördelarna med ett frihandelsavtal. Extra viktigt blir det vid frihandelsavtal med avancerade länder eftersom tullarna ofta redan är låga genom WTO.

I samband med att EU ingår fler frihandelsavtal bör EU också så långt det är möjligt se till att det ställs krav på ländernas arbete med miljö, demokrati och jämställdhet. På det sättet kan unionen stärka både handel och demokratisering samtidigt som biståndsarbetet kan begränsas i motsvarande grad. I detta sammanhang vill vi även framföra att EU bör ställa krav på att stater ska

ta emot sina egna medborgare i förekommande fall genom att det införs s.k. återttagandeklausuler i handelsavtalen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

8. Reformering av WTO, punkt 6 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt avslår motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 19–21.

Ställningstagande

För oss är det viktigt att Sverige verkar för att WTO stärks och moderniseras. Det ska bl.a. ske genom att analyser och policyförslag tas fram i samverkan med likasinnade länder. En annan avgörande del är att förbättra utvecklingsländernas möjlighet att delta i handeln på världsmarknaden utan hämmande handelshinder. Det gäller inte minst ökat marknadstillträde för fattiga länder.

Öppenheten inom WTO behöver också förbättras. Framförallt i utvecklingsländerna finns fortfarande en oro för att deras intressen skulle påverkas negativt om enskilda organisationer och nationella parlamentariker ges ökad insyn i och tillträde till WTO:s arbete. Frågan om en trovärdig beslutsprocess i WTO är av stor vikt för hela organisationens och därmed det multilaterala handelssystemets effektivitet och legitimitet. WTO:s roll och arbetssätt måste uppfattas som legitimt av alla dess medlemmar. Alla medlemmar måste ges full insyn i det pågående arbetet i WTO, inklusive fullständig information om informella samråd och om generaldirektörens och sekretariatets aktiviteter. Likaså måste alla medlemmar ges oinskränkt möjlighet att delta aktivt i WTO-arbetet. Vi menar att det är angeläget att fler steg tas i rätt riktning för att åstadkomma ökad offentlighet inom WTO. WTO:s medlemmar kommer troligtvis även i fortsättningen att tvingas ta ett större ansvar för att säkerställa öppenhet när det gäller deras egna positioner. Det är viktigt att största möjliga öppenhet tillämpas i WTO när det gäller olika positioner och förhandlingar.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. Reformering av WTO, punkt 6 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 19–21 och

avslår motion

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Vi ser betydelsen av ett globalt multilateralt handelssystem. WTO har dock länge ansetts vara satt ur spel och måste både utvecklas och effektiviseras för att åter kunna bidra med trygghet och enkelhet på den globala marknaden – inte minst genom en fungerande tvistlösningsmekanism. Vi anser att Sverige ska verka för en reformering av WTO och se till att få tillbaka Kina och USA till förhandlingsbordet.

Vi har i många sammanhang motsatt oss Kinas inrikespolitik, aggressiva diplomati och generella agerande inom multilaterala organisationer och vill även lyfta frågan här. Kinas ekonomiska hållhake på omvärlden växer i takt med landets tillväxt och spridning, inte minst genom Nya Sidenvägen, även kallad Belt and Road-initiativet, samtidigt som regimen på felaktiga grunder gynnas inom WTO. Vi vill framhålla vikten av att Sverige inom multilaterala samarbeten står upp mot den kinesiska regimen. I arbetet med att modernisera WTO ser vi bl.a. ett behov av att frånta Kina dess status som utvecklingsland och de fördelar som en sådan status för med sig. Överlag menar vi även att motsvarande fördelar bör avskaffas till förmån för längre perioder av genomförande av WTO:s krav och regelverk för stater som verkligen behöver det. Därutöver anser vi att WTO skulle gynnas av en närmare relation till näringslivet genom att t.ex. näringslivsorganisationer i högre utsträckning ges utrymme att agera remissinstans och bollplank i frågor om WTO:s arbete. WTO bör särskilt blicka små och medelstora företags intressen, och därför bör även WTO:s arbetsgrupp Ministry of Micro, Small and Medium Enterprises (MSME) finnas kvar och dess arbete resultera i faktiska initiativ.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Handelsrelationer med vissa länder, punkt 7 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 11–14, 16, 18 och 26 samt

2022/23:1269 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 2 och avslår motion

2022/23:1802 av Magnus Jacobsson (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi menar att goda handelsrelationer och konkurrensneutrala multilaterala handelsavtal är av största vikt. Förhandlingar mellan EU och USA om det transatlantiska partnerskapet för handel och investeringar (TTIP) har under en längre tid legat på is. Vi är dock oaktat detta generellt positiva till ett handelsavtal mellan EU och USA. Ett sådant avtal skulle stärka den svenska ekonomin genom att både tariffära och befintliga icke-tariffära handelshinder tas bort, men också genom att förhindra tillkomsten av nya handelshinder. Vi ser positivt på uttalanden från USA som indikerar transparens, deltagande och ansvarstagande och vår förhoppning är att framtagna standardiseringar styr mot redan befintliga handelsmekanismer i WTO:s avtal.

Vi anser att förhandlingarna med USA i första hand bör fokusera på de områden där det finns störst möjlighet till regelsamarbete, snarare än att försöka hitta gemensamma nämnare för alla sektorer. Dessutom menar vi att det behövs en förståelse för att vissa regelverk är svåra att samköra på grund av skillnader i myndighetsstrukturer och olika produktregelverk. Ett initialt grundläggande handelsavtal innehållande de lägst hängande frukterna på området vore önskvärt för att allt eftersom bygga vidare på det och inkludera fler områden och detaljer.

Republiken Kina (Taiwan) är som bekant en välmående demokrati med nästan 24 miljoner invånare och delar en lång rad centrala värderingar med Sverige och västvärlden. Trots detta åsidosätts Taiwan återkommande inom det internationella samfundet, inte sällan som en konsekvens av Kinas agerande. EU är redan i dag en viktig handelspartner för Taiwan men ett frihandelsavtal skulle enligt vår mening möjliggöra ytterligare tillväxt i båda regionerna. Regeringen bör därför verka för att EU upprättar ett frihandelsavtal med Taiwan.

Vidare vill vi framhålla vikten av att Sverige inom multilaterala samarbeten står upp mot den kinesiska regimen. Vi vill också understryka att EU:s tilltänkta investeringsavtal med Kina bör ses i ljuset av den kritik som kan riktas mot regimen t.ex. när det gäller landets inrikespolitik, aggressiva diplomati och generella agerande inom multilaterala organisationer. Kina och kinesiska bolag har vidare med sina stora ekonomiska muskler tillskansat sig stort inflytande och goda utpressningsmöjligheter runt om i världen, inklusive i Europa och Sverige. Det är inte oproblemiskt att under rådande omständigheter sluta avtal med en part som återkommande bryter mot tidigare avtal de ingått. Här är det viktigt att inte vara naiv. Tajmningen av avtalet kan inte heller ses som annat än dålig, med tanke på rapporter i närtid som visar på hur regimens förtryck av den egna befolkningen, inte minst minoriteter, har tilltagit. Detta menar vi kräver att regeringen verkar för att Kina, efter ett eventuellt undertecknande av avtalet, upprätthåller sin del av avtalet och att europeiska intressen värnas.

Storbritannien är en viktig handelspartner för EU och i synnerhet för Sverige. Det ligger därmed i svenskt intresse att vara pådrivande för att värna och upprätthålla handeln mellan EU och Storbritannien. Storbritanniens utträde ur EU ger upphov till långtgående effekter på unionens medlemsstater på flera områden. Vi respekterar givetvis Storbritanniens beslut att lämna unionen, och för framtiden är det oerhört viktigt för alla parter att hitta nya lösningar som möjliggör en god samverkan. Det är positivt att EU och Storbritannien slutligen kunde enas om ett handels- och samarbetsavtal före årsskiftet till 2021. Det kvarstår dock en viss osäkerhet kring de framtida handelsrelationerna, och exakt vilka konsekvenserna kommer att bli för det svenska näringslivet är inte helt säkert. Vi vill därför vara tydliga med behovet av en välfungerande handelsrelation till Storbritannien inom överskådlig framtid. I detta ingår bl.a. att säkerställa att det ingångna avtalet fungerar väl för alla inblandade parter. Regeringen bör i linje med detta verka för goda handelsrelationer med Storbritannien

I efterdyningarna av pandemin är det extra viktigt att verka för att överbrygga gränshinder mellan de nordiska länderna för att möjliggöra en utökad handel länderna emellan. Ett steg i detta vore att utreda, identifiera och undanröja gränshinderproblem för att stärka utvecklingskraften i gränsregionerna. Regeringen bör därför initiera en översyn av hur fler gränshinder mellan de nordiska länderna kan rivas i syfte att öka handeln mellan länderna.

Slutligen vill vi framhålla vikten av att det s.k. Mercosur-avtalet slutförs. Mercosur utgör genom sin tullunion och dess associerade medlemmar ett av världens största handelsblock. Vi noterar att avtalet i princip är i hamn men att det ännu återstår vissa delar. Vi menar att den svenska regeringen bör verka för att avtalet snarast kommer på plats.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

11. Klimattullar och handel med klimatsmarta varor och tjänster, punkt 8 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 14, 15, 42, 55 och 56.

Ställningstagande

Sverige och svenska företag jobbar hårt för att minska sina utsläpp. Det gör att Sverige ligger långt före många andra länder. Det är bra, för då minskar våra egna utsläpp och sänker samtidigt utsläppen runtom i världen när våra produkter och tjänster ersätter andra som framställts med smutsigare teknik. Tack vare bl.a. Sveriges nästintill utsläppsfria elsystem har många av de varor som tillverkas här ett mindre klimatavtryck än i andra länder. Samtidigt innebär detta försprång och vår strikta klimat- och miljölagstiftning att svenska företag riskerar att drabbas av osund konkurrens, när andra länder avstår nödvändiga klimatregulverk och pumpar in pengar i den smutsiga fossila industrin. Det måste vara en fördel att göra det som är bäst för klimatet, och därför vill jag införa klimattullar till EU så att klimatförstörande länder tvingas betala för sina utsläpp. Regeringen bör därför driva på för en koldioxidjusteringsmekanism i EU som är förenlig med WTO-regulverket, som minskar risken för koldioxidläckage, främjar rättvis konkurrens och stärker ambitionerna för utsläppsminskningar såväl i EU som internationellt. Intäkterna från ett sådant system bör enligt min mening bidra till att öka klimatinvesteringarna, både i och utanför EU.

I detta sammanhang vill jag även framföra att det måste bli lättare att handla med klimatsmart teknik och att Sverige bör sträva efter att vara internationell föregångare inom utveckling av sådan teknik. Regeringen bör driva på för en sådan utveckling så att såväl Sveriges som andra länders klimatsmarta export kan tränga undan utsläpp i andra länder.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

12. Handel med sälprodukter, punkt 9 (S, C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C), Fredrik Olovsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:855 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 17 och
2022/23:1061 av Sanne Lennström och Gustaf Lantz (båda S) samt
bifaller delvis motionerna
2022/23:1090 av Alexandra Anstrell (M) yrkandena 1 och 2,
2022/23:1497 av Lili André (KD) yrkande 3 och
2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Hösten 2021 beslutade regeringen om ändringar i jaktförordningen, vilket möjliggjorde för Naturvårdsverket att besluta om licensjakt på gråsäl och knobbsäl. Det är dock inte lagligt att sälja sälskinnet eller köttet från djuret på grund av ett EU-förbud mot handel med sälprodukter. Detta gör att incitamenten för säljakt minskar och det blir svårt att åstadkomma en ändamålsenlig förvaltning av Sveriges sälpopulation. Om handel med sälprodukter tilläts i högre grad skulle det enligt vår uppfattning öka chanserna till en fungerande viltförvaltning av säl. Vi är medvetna om att riksdagen våren 2020 riktade ett tillkännagivande till regeringen i frågan och att tillkännagivandet ännu inte ansetts som slutbehandlat. Trots att chanserna att få till en förändring av förbudet mot handel av sälprodukter inom EU har ansetts som små menar vi att frågan är angelägen och att det är av stor vikt att regeringen fortsätter att driva frågan på EU-nivå.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

13. Diversifierade handelskedjor, punkt 10 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 52.

Ställningstagande

Konceptet strategisk autonomi, d.v.s. att på olika sätt förhindra att Europa blir för beroende av andra länder när det gäller vissa varor och tjänster, har diskuterats livligt de senaste åren och hamnat i ett nytt ljus i och med pandemin och Rysslands krig i Ukraina. För mig är det viktigt att en europeisk strategisk autonomi inte bygger på att all tillverkning ska tas tillbaka till EU. Det är också viktigt att skilja på åtgärder för att bygga ett motståndskraftigt EU som klarar kriser och åtgärder för att bygga handelsmurar för att ensidigt skydda europeisk industri från konkurrens. Det förstnämnda är enligt min mening vägen att gå. Framtidens kriser kan komma i helt nya former och dyka upp var som helst i världen. Det är inte möjligt att stå helt förberedd på varje oförutsedd kris och samtidigt ha en effektivt fungerande marknadsekonomi. Det allra säkraste sättet att trygga försörjningen av diverse råvaror är att ha så diversifierade värdekedjor som möjligt. Det innebär att man säkerställer utbud av enskilda varor från flera olika aktörer.

Jag menar att regeringen därför under det svenska ordförandeskapet i EU ska verka för att EU diversifierar sina handelskedjor genom att säkra utbud från flera aktörer, särskilt av kritiska råvaror.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

14. Frågor om den fria rörligheten för vissa varor, punkt 11 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:941 av Tobias Andersson m.fl. (SD),
2022/23:1014 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 76 och
2022/23:1206 av Jesper Skalberg Karlsson (M).

Ställningstagande

EU:s förbud mot handel med svenskt snus är enligt vår uppfattning oförenligt med de principer som handelsunionen bygger på. När en produkt av viss nationell särart straffas ut från den inre marknaden menar vi att det är särskilt

angeläget att principen om varors fria rörlighet inom unionen värnas och lyfts fram av en frihandelsvänlig nation som Sverige. Vi menar att det inte finns några övertygande argument för att upprätthålla exportförbudet av handelspolitiska skäl; tvärtom är argumenten för att öppna EU:s gränser för snuset långt tyngre än de eventuella hälsorisker för konsumenten som kan anses vetenskapligt belagda. Men även detta blir ovidkommande så länge handeln med cigaretter, där det finns långtgående och konstaterade hälsorisker, är fullt tillåten utan några som helst handelshinder. Snus är en traditionell svensk tobaksprodukt som har utvecklats med sin samtid. Även om snus inte kan anses vara en hälsoprodukt medför det fördelar genom att bidra till en lägre förekomst av rökingsrelaterad cancer i Sverige. Genom att tillåta export av snus till EU finns det goda förutsättningar för fler svenska jobb, samtidigt som frekvensen av rökingsrelaterad cancer potentiellt kan minska i EU.

Förbudet mot att exportera svenskt snus inom EU är också förenat med betydande samhällsekonomiska kostnader i form av förlorade exportintäkter, men också uteblivna skatteintäkter som en ökad sysselsättning inom snusindustrin hade kunnat leda till. Så länge det är tillåtet att tillverka och sälja svenskt snus till myndiga personer i Sverige anser vi att samma förutsättningar ska gälla inom hela EU. Regeringen bör därför verka för att upphäva exportförbudet för snus inom EU.

När det gäller handel med vissa övriga produkter på EU:s inre marknad vill vi framhålla vikten av standardisering och certifiering. Produkter som inte håller måttet riskerar att skapa mer skada än nytta. En sådan produkt är alkoholmätare. Vi anser därför att alla alkoholmätare som säljs på den inre marknaden ska vara godkända av ett ackrediteringsföretag.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

15. Den inre marknadens funktion, punkt 12 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 27, 28 och 30 samt avslår motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 10,

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 och

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 25 i denna del och 27.

Ställningstagande

För Sverige är EU:s inre marknad en hemmamarknad dit över 70 procent av exporten går och från vilken över 80 procent av importen kommer. För svensk ekonomi och för svenska företag har den inre marknaden öppnat många möjligheter. Därför menar vi att EU:s inre marknad måste fortsätta att utvecklas och fördjupas. Det finns fortfarande onödiga hinder för fri rörlighet för varor och tjänster som hämmar Sveriges och EU:s tillväxtpotentialer. För att EU ska behålla och vässa sin internationella konkurrenskraft måste den inre marknaden fortsätta att anpassas till nya förutsättningar och en föränderlig värld. Inre marknadsarbetet bör därför även fortsättningsvis vara en av kommissionens huvudprioriteringar. EU bör fortsätta att ha en öppen handels- och investeringspolitik gentemot omvärlden. Det innebär att den inre marknads regelverk så långt som möjligt behöver vara globalt anpassat. Regelverk och strategier för den inre marknaden bör i större utsträckning samordnas med den yttre handelspolitiken. Sverige ska sammantaget verka för såväl att utveckla och stärka EU:s inre marknad särskilt när det gäller tjänstehandel och den digitala ekonomin.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

16. Den inre marknads funktion, punkt 12 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 10,

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 25 i denna del och 27 samt

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 27, 28 och 30.

Ställningstagande

Genom medlemskapet i EU får svenska företag tillgång till den inre marknaden, vilket gagnar Sverige som exportnation. Vi ser värdet i en välfungerande inre marknad med förutsägbara och rättvisa regler. Samtidigt menar vi att synergieffekterna av en strömlinjeformad inre marknad alltid ska vägas mot riskerna med en alltför byråkratiserad inre marknad eftersom det finns en risk för onödigt kostnadsdrivande regelkrångel för svenska företag. Vi motsätter

oss också de marknads- och handelsfientliga tendenser som på senare tid blossat upp inom EU med förslag likt det som vissa medlemsländer diskuterat om att lätta på EU:s prövning av företagskoncentrationer för att skapa s.k. European champions.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

17. Den inre marknads funktion, punkt 12 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 10 och

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 25 i denna del och 27 samt

avslår motionerna

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 och

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 27, 28 och 30.

Ställningstagande

Att koordineringen och samarbetet inom EU har brutit under pandemin är uppenbart för alla. Stegvis har det dock visat sig att EU-samarbetet kan fungera även under en tid av kris. Samtidigt ser jag fortfarande att det finns en risk för ökad nationell egoism. Det är vidare viktigt att inse att inte vare sig coronapandemin eller kriget i Ukraina med största sannolikhet är de sista kriser som Europa kommer att ställas inför, och framtida hot och utmaningar kan likaväl drabba enskilda länder som EU i sin helhet. Jag menar därför att EU måste börja rusta för att klara av nya kriser och konflikter, och att det i vissa fall kan innebära en breddning av de uppgifter som unionen har i dag. På en rad områden är fördjupad samverkan inte bara önskvärd utan också nödvändig, och jag vill se att Sverige driver på övriga medlemsstater att bidra till detta. Till dessa områden hör bl.a. EU:s inre marknad och fri rörlighet för personer och varor. I framtida kriser liksom den nu pågående är det av stor vikt att gränshinder används ytterst restriktivt och endast under korta perioder. För att upprätthålla en stark resiliens och motståndskraft är det nödvändigt att varor och förnödenheter tillåts passera nationella gränser. Detta är särskilt viktigt för länder som Sverige som har en exportberoende ekonomi. Jag menar därför att regeringen bör verka för att EU återupprättar förtroendet för den inre marknaden och den fria rörligheten för personer och varor efter pandemin och för att denna upprätthålls även i kristider.

Vidare vill jag framhålla att för att värna svensk ekonomisk konkurrenskraft och tillväxtpotentialer och arbetskraftsrörligheten inom EU behöver även EU utvecklas för att bättre hantera nya utmaningar som kommer med en ökad globalisering, där människor och handel behöver röra sig alltmer över nationsgränserna. Den inre marknaden och den fria rörligheten är EU:s viktigaste styrkor med en enorm potential i att öppna tjänstemarknaden. Därför behöver principen om ömsesidigt erkännande tillämpas fullt ut på tjänstesektorn inom EU. Det skulle t.ex. innebära att begränsningar av yrkestjänster tas bort.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

18. Strategiska frågor om handelsfrämjande, punkt 13 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 14, 15, 17, 18, 20, 22 och 24–26 samt

avslår motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

En stark export är avgörande för att skapa sysselsättning, tillväxt och ökat välstånd. När världskonjunkturen stärks växer Sveriges exportmarknad samtidigt som konkurrensen hårdnar och handelsmönster ändras. Marknadstillväxten är betydligt högre utanför Sveriges traditionella exportmarknader. Svenska exportföretag som i stor utsträckning är beroende av den europeiska marknaden behöver bli bättre på att nå tillväxtmarknaderna. Vi menar att Sverige därför behöver en ny export- och investeringsstrategi. En sådan strategi bör t.ex. skapa förutsättningar såväl för att fler små och medelstora företag ska kunna, våga och vilja exportera som för att attraktionskraften för utländska investeringar, turister och talanger ska öka. Grundläggande förutsättningar behövs för att Sverige ska vara ett av världens mest attraktiva länder för investeringar och svenska varor, tjänster och system måste nå ännu högre upp i värdekedjan. Därutöver måste den globala handeln hållas öppen, vilket är särskilt viktigt när hoten mot frihandeln har ökat.

Utöver behovet av en ny export- och investeringsstrategi vill vi särskilt framhålla att åtgärder behövs för att Sveriges export ska öka, både i absoluta tal och som andel av BNP. Svensk export är en av de bärande pelarna i

Sveriges ekonomi. Den samlade varu- och tjänsteexporten står i dag för ca 47 procent av Sveriges BNP. Exporten är en viktig förutsättning för utbyte av varor och tjänster, men också för att människor ska kunna bo, leva och arbeta i hela landet. Export av varor och tjänster ger dessutom Sverige en unik möjlighet att bidra till välfärdsutveckling och att minska den globala miljöpåverkan. I detta sammanhang vill vi även understryka att regeringen bör verka för att svensk export i högre utsträckning når tillväxtmarknaderna där den stora framtida tillväxten finns.

Det är vidare ett faktum att en stor del av de nya jobben skapas i små och medelstora företag i hela landet. Att dessa företag växer och internationaliseras är därför avgörande för den svenska välfärden. Det är viktigt att det görs satsningar för att stödja dessa företag i deras förberedelser till internationalisering och för att informera dem om nya frihandelsavtal och andra handelspolitiska förändringar. Det är uppgifter som regeringen bör ta sig an för att fler små och medelstora företag ska exportera. En del i detta är även att fortsätta att stärka och utveckla regionala exportcentrum. Det regionala exportfrämjandet har en mycket viktig funktion i ett tidigt skede av mindre företags utvecklings- och affärsutvecklingsprocesser.

Sverige behöver vidare använda sin position som ett ledande innovationsland för att attrahera samarbeten och investeringar som långsiktigt förstärker Sveriges konkurrenskraft och svensk exports kapacitet att växa på nya marknader. För att svenska företag ska kunna behålla sin position och kliva upp i de globala värdekedjorna krävs samarbeten med internationellt ledande forsknings- och innovationsmiljöer samt en förmåga att attrahera internationell spetskompetens och investeringar. Rätt nyttjat ger Sveriges starka varumärke som framstående innovationsland stora möjligheter att utveckla strategiskt betydelsefulla relationer och innovationssamarbeten. Genom internationellt innovationssamarbete kan hållbara lösningar utvecklas och bidra till att uppfylla Agenda 2030 och de globala målen, samtidigt som marknadstillträde för svenska företag underlättas. Vi menar därför att regeringen bör vidta åtgärder för att Sveriges innovationsledarskap ska användas för att stärka näringslivets exportförmåga och internationella konkurrenskraft och för att stärka och utveckla det internationella innovationssamarbetet.

En ökad handel måste samtidigt ske på ett hållbart sätt och de regelverk som kan bidra till en sådan utveckling måste stärkas. Regeringen bör därför t.ex. verka för att de internationella och europeiska regelverken för exportkrediter och annan offentlig handelsfinansiering bidrar till hållbarhet och uppfyllandet av Parisavtalet.

Slutligen vill vi se åtgärder för att Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar, kompetens, talanger och besökare ska öka. Främjandet av utländska investeringar bör fokuseras på investeringar med särskilt hög potential och kvalitet att tillföra nya arbetstillfällen, kapital, kunskaper eller nya marknader i hela landet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

19. Strategiska frågor om handelsfrämjande, punkt 13 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5 samt avslår motion

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 14, 15, 17, 18, 20, 22 och 24–26.

Ställningstagande

Vi ser positivt på import och dess betydelse för den svenska konkurrenskraften. Allt fler produkter innehåller delar som produceras någon annanstans i världen, och de värdekedjor detta genererar är naturliga och i viss mån positiva, även om önskan om geografisk närhet till sina handelspartner stundvis kan innebära ett mervärde i sig. Svenska företag får ta del av en global marknad med en ökad variation av produkter. Genom detta ökar konkurrenskraften för inhemsk produktion och därmed gynnas även exporten. Vi anser dock att importbehovet behöver utvärderas på lång sikt. Politisk instabilitet eller påtryckningar i exporterande nationer, länders monopolställning i fråga om vissa produkter eller naturliga orsaker kan förändra den globala handelsmarknaden. Regeringen bör därför utvärdera olika svenska sektors långsiktiga importbehov för att stärka den svenska produktionen av produkter som har betydelse i de globala värdekedjorna.

När det gäller konkurrenskraften ser vi positivt på de utsikter som Sverige har, och vi förordar en politik som stärker svenska exportmöjligheter genom goda handelsrelationer och världsledande produkter och tjänster, särskilt högt upp i värdekedjan. Vår vision är att fortsätta utvecklingen genom att förädla de redan befintliga nationella konkurrensfördelarna och därmed stärka Sveriges marknadsandelar, och Sverige kan då ta del av nya och växande internationella tillväxtregioner. Vi ser att detta gynnar hela den nationella företagskedjan från små enskilda underleverantörer till större kluster av bolags-samarbeten.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

20. Granskning av utländska direktinvesteringar, punkt 14 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 15.

Ställningstagande

Kina och kinesiska bolag har med sina stora ekonomiska muskler tillskansat sig stort inflytande och goda utpressningsmöjligheter runt om i världen, inte minst i övriga Asien och Afrika men även i Europa och Sverige. Detta har i Sverige synliggjorts genom hot om, och faktiska ekonomiska repressalier för Sverige och svenska bolag som en konsekvens av korrekt kritik av regimen och dess agerande. Totalförsvarets forskningsinstitut har identifierat 65 bolag i Sverige med kinesiska ägare. Vi vet samtidigt att Kina bedriver cyberspionage för att främja sina ekonomiska och militära intressen, något Säkerhetspolisen menar har ökat i Sverige de senaste åren. Som ett led i att kunna stävja en farlig utveckling och värna svenska intressen anser vi att effekten av kinesiska direktinvesteringar i Sverige ska utredas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

21. Team Swedens förutsättningar, punkt 15 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 16.

Ställningstagande

Den största delen av Sveriges export går till EU:s inre marknad, men det är på tillväxtmarknaderna som den stora framtida tillväxten finns. För att kunna öka

exporten är det därför viktigt att svenska företag i högre utsträckning även exporterar till marknader utanför Europa. Vi är därför måna om att den gemensamma samarbetsstrukturen Team Sweden, som syftar till att stödja näringslivets internationalisering, bör fortsätta att utvecklas och stärkas. Det gäller inte minst Business Sweden, som är en bärande del av Team Sweden och som har en avgörande funktion när det gäller svenskt export- och investeringsfrämjande.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

22. Åtgärder för att stärka Business Sweden, punkt 16 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 25.

Ställningstagande

Business Sweden ansvarar för det statligt finansierade export- och investeringsfrämjandet och fyller en viktig funktion för svenska företags export och utländska företags investeringar i Sverige. Genom sin närvaro i Sverige såväl som runt om i världen hjälper de många företag, inte minst de små och medelstora, att göra internationella affärer. Vi menar samtidigt att det finns en förbättringspotential, något som inte minst betonats av Riksrevisionen. Vi efterfrågar därför förtydliganden från regeringen om hur den säkerställer att Business Sweden når sin fulla potential.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

23. Övrigt om exportfrämjande åtgärder, punkt 17 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 22–24,
2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 27 och 28,
2022/23:1269 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1,
2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 5 och
2022/23:1952 av Sten Bergheden (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi menar att initiativet med de regionala exportcentrumen i grund och botten är positivt för att stärka svenska företags exportmöjligheter. Samtidigt anser vi att dessa behöver drivas i en mer entreprenöriell anda och att det krävs en noggrann uppföljning. Vi menar att det finns regionala och nationella organisationer såväl som företag som har goda kunskaper om export och handel. För att vara på denna kompetens anser vi att regeringen bör utreda hur regional exportrådgivning ska kunna upphandlas och drivas av fristående aktörer. Det är även angeläget att de insatser regeringen gör samordnas med andra statliga insatser, t.ex. för näringslivet eller arbetstagarna, så att dessa inte riskerar att dra åt olika håll. Riksdagen bör därför uppmana regeringen att överväga att införa en nationell samordning av dessa medel.

Vi vill vidare framhålla att Sverige tillhör världstoppen inom en rad områden som är intressanta för FN, såsom utvecklingen av medicinteknik och klimatinnovationer. Trots detta är det endast en bråkdel av FN:s upphandlingar som tillfaller svenska bolag. Andelen upphandlade varor och tjänster som upphandlas från Sverige understiger dessutom vida Sveriges andel av FN:s budget. Vi ser att det finns en stor potential för svenska bolag att öka sin vinst om den svenska andelen kan växa, inte minst med tanke på de högkvalitativa produkter och tjänster som svenska företag kan erbjuda.

Vi menar att Sverige i högre grad behöver skapa förutsättningar för svenska företag att delta i internationella upphandlingar där de konkurrerar på en rättvis spelplan. Genom att t.ex. stärka kunskapen på området inom svenska handelskamrar och Business Sweden tror vi att de svenska företagens andel kan öka. Vi anser därför att regeringen bör bistå svenska företag genom att utveckla insatser som ökar deras möjligheter att medverka i FN-upphandlingar.

Vidare menar vi att det finns en stor potential för svenska företag i Somaliland eftersom förtroendet för svenska företag och svenska produkter är stort. Regeringen bör därför ge i uppdrag åt Business Sweden att ge Somaliland ökad prioritet för att främja svenska investeringar. Det skulle gynna både nationen och svenska företag samtidigt som det underlättar att erkänna Somalilands framgångar. Ett ökat utbyte av varor och tjänster skulle även kunna leda till ett minskat beroende av bistånd i området, samtidigt som tillväxten ökar. Genom att varor produceras i Somaliland möjliggörs också en billigare import av varor till Sverige.

Avslutningsvis vill vi framhålla den potential som finns att öka exporten av livsmedel. Det är dock avgörande att små och medelstora livsmedelsföretag

får ökat stöd med kompetensutveckling så att de kan bli bättre på att exportera svenska livsmedel.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

24. Hållbart företagande, punkt 18 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Daniel Lönn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 27 och avslår motionerna

2022/23:547 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD),

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 51,

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7,

2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 30,

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 150,

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 5,

2022/23:1882 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 38,

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7 och

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 20.

Ställningstagande

Kommissionen vill genom initiativet Hållbar bolagsstyrning förändra de aktiebolagsrättsliga reglerna i medlemsstaterna om styrelsens sammansättning och uppdrag. Vi menar att detta är ett ingrepp i äganderätten som motiveras med godhetssignalerande värdeord som hållbar utveckling och mänskliga rättigheter och en vilja att minska näringslivets påstådda kortsiktighet. För alla vänner till den marknadsekonomiska modellen utan statlig eller överstatlig inblandning ter sig detta förslag ytterst anmärkningsvärt. I praktiken skulle det innebära ingrepp i företagets styrning och verksamheter, vilket måste ses som ett angrepp mot äganderätten som vi känner den, något som också ett flertal näringslivstoppar betonat i sin kritik mot förslaget. Vi menar att regeringen bör motsätta sig detta förslag från kommissionen.

Detta är något som riksdagen bör ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

25. Hållbart företagande, punkt 18 (V, MP)

av Birger Lahti (V) och Elin Söderberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7 och
2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 20 och
avslår motionerna

2022/23:547 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD),
2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 51,
2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7,
2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 30,
2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 27,
2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 150,
2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 5 och
2022/23:1882 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 38.

Ställningstagande

Ett starkt arbete för social och ekologisk hållbarhet stärker företagens konkurrenskraft och varumärket Sverige, vilket i sin tur gynnar svensk export. Riktlinjer, råd och stöd som underlättar företagens hållbarhetsarbete är därför en viktig del av det näringslivsfrämjande arbetet. Därför bör både EU och Sverige lagstifta om att företag ska respektera mänskliga rättigheter och miljö genom hela leverantörskedjan, så att t.ex. barnarbete och förstörelse av ekosystem stoppas. Vi vill också understryka att det ska finnas tydliga krav på transparens och mekanismer för att kräva ut ansvar när näringslivet inte lever upp till miljökrav och mänskliga rättigheter, t.ex. genom att utvärdera varje företag som får statliga exportkrediter enligt kriterier kopplade till miljö och mänskliga rättigheter.

Detta anser vi att riksdagen bör ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

26. Hållbart företagande, punkt 18 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 51,

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 7,

2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 30,

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 150 och

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 5 och

avslår motionerna

2022/23:547 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD),

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 27,

2022/23:1882 av Malin Björk m.fl. (C) yrkande 38,

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7 och

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 20.

Ställningstagande

Det är min mening att globaliseringen och internationell handel bidrar till utveckling och ökat välbefinnande globalt. Det är inte genom mindre handel och utebliven ekonomisk tillväxt som människors levnadsstandard förbättras. I stället vill jag se att näringslivet och offentlig sektor i Sverige och inom EU tar ett större ansvar för att säkerställa socialt hållbara produktionskedjor och materialflöden. Svenska och europeiska företag bör göra mer för att säkerställa att de och deras underleverantörer erbjuder goda arbetsvillkor och respekterar mänskliga rättigheter, även i de delar av verksamheten som finns utanför EU. Detsamma gäller deras miljö- och klimatpåverkan. Det är viktigt att det finns internationellt erkända definitioner och standarder för social hållbarhet och att certifieringar harmonieras på EU-nivå. Det finns också en bredd av formella juridiska verktyg på europeisk och internationell nivå med syftet att kvalitetsgranska och reglera företags efterlevnad av mänskliga rättigheter och andra sociala indikatorer på hållbarhet. Ett aktuellt exempel är kommissionens förslag om tillbörlig aktsamhet för företag i fråga om hållbarhet, det som brukar benämnas "due diligence". Jag anser att verktyg måste utvecklas och genomföras i nära samverkan med berörda aktörer i både privat och offentlig sektor, och att det finns en strävan att inkludera fler länder i både nord och syd. Det är också viktigt att sådana ramverk och verktyg har proportionerliga regler som utformas olika för små och medelstora företag jämfört med storbolagen.

Jag anser att regeringen bör verka inom EU för att europeiska företag ska ta större ansvar för att motverka brott mot mänskliga rättigheter i hela sin leverantörskedja. Regeringen bör därför driva på för att skapa ett effektivt regelverk för företagsansvar inom både mänskliga rättigheter och miljö och klimat på EU-nivå i enlighet med det jag har anfört.

Vidare vill jag framföra att regeringen även bör se över hur svenska företag arbetar med biologisk mångfald i sin årliga hållbarhetsredovisning, precis på samma sätt som de har gjort kring klimatfrågan i många år. Som ofta är fallet

har en del större bolag och koncerner redan gått före och initierat detta på egen hand. Det är därför angeläget att berörda myndigheter fördjupar sitt samarbete med såväl näringslivet som forskningen i syfte att förstärka och utveckla denna positiva trend. Dock är det särskilt viktigt att det sker på företagens villkor och att det drivs framåt av näringslivet snarare än att det blir en ytterligare administrativ pålaga från myndigheter. För att detta ska bli så effektivt och ändamålsenligt som möjligt är det av betydelse att det tas fram standardiserade och gärna branschöverskridande metoder för att värdera biologisk mångfald och för att bedöma verksamhetens påverkan genom hela leverantörskedjan.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:547 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda omfattningen av bolag vars produkter framkommit som ett resultat av slavarbete och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:849 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa striktare krav på miljöhänsyn och mänskliga rättigheter i frihandelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett striktare EU-regelverk gällande företags ansvar att upprätthålla mänskliga rättigheter och miljö- och klimathänsyn vid verksamhet utanför unionen och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige under det svenska ordförandeskapet ska verka för att EU ska diversifiera sina handelskedjor genom att säkra utbud från flera aktörer, särskilt av kritiska råvaror, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ömsesidigt erkännande avseende tjänstesektorn inom EU och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:855 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige under 2023 ska verka för att upphäva förbudet mot handel av sälprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:907 av Stina Larsson m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka inom EU för att europeiska företag ska ta större ansvar för att motverka brott mot mänskliga rättigheter i hela sina leverantörskedjor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:908 av Stina Larsson m.fl. (C):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för mer branschöverskridande och standardiserade metoder för att värdera biologisk mångfald och bedöma påverkan på densamma genom hela leverantörskedjan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:941 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att avskaffa Europeiska unionens exportförbud av svenskt snus och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:945 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för icke snedvridande konkurrens nationellt och globalt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den inre marknaden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utvärdering bör göras gällande svenska sektors långsiktiga importbehov och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka svenska exportmöjligheter gällande produkter högt upp i värdekedjan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en öppen och fri handel samt motverka protektionism och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handelsavtal i första hand ska prioritera en real tillväxt för den svenska ekonomin och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka icke-tariffära handelshinder i handelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av sociala krav i handelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkorporera återtagsklausuler i handelsavtalen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om handelsavtal mellan EU och USA och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för ratificering av Mercosuravtalet och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för EU-samarbetet verka för frihandelsavtal med Taiwan och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom ramarna för multilaterala samarbeten ska stå upp mot den kinesiska regimen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda konsekvensen av kinesiska direktinvesteringar i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s investeringsavtal med Kina och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige även fortsatt måste verka för goda handelsrelationer med Storbritannien, oaktat dess relation till EU, och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en reformering av WTO och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att Kina inte ska ha orättvisa fördelar inom WTO-systemet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att WTO:s relation till näringslivet stärks och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bistå svenska företag i deras medverkan i upphandlingar inom FN och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur framtida regional exportrådgivning ska kunna upphandlas av fristående aktörer och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en nationell samordning av medel avsedda för exportfrämjande med andra statliga insatser och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur Business Swedens verksamhet kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur Sverige kan identifiera och undanröja gränshindersproblem i Norden och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att regeringen motsätter sig förslaget om hållbar bolagsstyrning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:970 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja exporten av svenska livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja livsmedelsföretagen med kompetensutveckling när det gäller export och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1014 av Thomas Morell m.fl. (SD):

76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alkomätare ska vara godkända av ett ackrediteringsföretag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1061 av Sanne Lennström och Gustaf Lantz (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör driva frågan om att upphäva förbudet mot handel med sälprodukter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1090 av Alexandra Anstrell (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör överväga att inom EU driva frågan om att upphäva förbudet mot handel med sälprodukter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör överväga att driva frågan om att få ett tillstånd i EU för handel med sälprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Europa bör ges större förutsättningar att skapa fler jobb och ökad tillväxt genom att EU ingår fler frihandelsavtal, skapar en gemensam digital inre marknad samt värnar den ekonomiska stabiliteten i unionen för att därigenom möjliggöra för fler investeringar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att den inre marknaden och den fria rörligheten för personer och varor upprätthålls även i kristider och tillkännager och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1206 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att verka för att avskaffa Europeiska unionens totalförbud mot export av snus och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1269 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda Business Swedens mandat i Taipei och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för EU-samarbetet verka för frihandelsavtal med Taiwan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1497 av Lili André (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa förbud mot att sälja sälprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1673 av Annie Lööf m.fl. (C):

150. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka inom EU för att europeiska företag ska ta större ansvar för att motverka brott mot mänskliga rättigheter i hela sina leverantörskedjor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Business Sweden ska ge Somaliland ökad prioritet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1802 av Magnus Jacobsson (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för utökad handel mellan Kosovo och EU samt Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler aktörer inklusive näringslivet behöver bidra till en hållbar utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1882 av Malin Björk m.fl. (C):

37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa striktare krav på miljöhänsyn och mänskliga rättigheter i frihandelsavtal och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett striktare EU-regelverk gällande företags ansvar för att upprätthålla mänskliga rättigheter och miljö- och klimathänsyn vid verksamhet utanför unionen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1952 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en tydlig strategi för ökad export av svensk mat och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om globalisering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om multilaterala samarbeten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att WTO stärks och moderniseras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för nya frihandelsavtal inom WTO och EU och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för frihandelsavtal som värnar miljö och klimat, hälsa, hållbarhet, arbetstagares rättigheter och djurvälstånd och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättvis handel och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en feministisk handelspolitik och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny exportstrategi för fler nya jobb och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges export ska öka, både i absoluta tal och som andel av BNP och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de aktörer som ingår i Team Sweden, inte minst Business Sweden, och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att svensk export i högre utsträckning når tillväxtmarknaderna och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att de internationella och europeiska regelverken för exportkrediter och annan offentlig handelsfinansiering bidrar till hållbarhet och uppfyllandet av Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler små och medelstora företag ska exportera och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsatt stärka och utveckla regionala exportcentrum och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara pådrivande för en fri, hållbar och rättvis internationell handel och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges innovationsledarskap ska användas för att stärka näringslivets exportförmåga och internationella konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och utveckla det internationella innovationssamarbetet och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges attraktionskraft för utländska investeringar, kompetens, talanger och besökare ska öka och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s inre marknad och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utveckla och stärka EU:s inre marknad och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU:s handelspolitik bidrar till att tullar sänks och andra handelshinder avvecklas och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för tjänstehandel och den digitala ekonomin och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2144 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till undantag inom EU för att möjliggöra försäljning av sälprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2170 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU och Sverige bör lagstifta om att företag ska respektera mänskliga rättigheter och miljö genom hela leverantörskedjan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort internationella handelshinder för klimatsmarta varor och tjänster, i syfte att främja spridningen av klimatvänlig teknik över gränserna, och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa klimattullar som minskar risken för koldioxidläckage, främjar rättvis konkurrens och stärker ambitionerna för utsläppsminskningar såväl i EU som internationellt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att hållbarhetskapitlen i handelsavtal blir bindande genom att 1) ställa krav på internationella konventioner som måste ratificeras av motparten innan handelsavtalet kan träda i kraft och 2) skriva in möjlighet att suspendera ett avtal om en motpart bryter mot hållbarhetskapitlens åtaganden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en koldioxidjusteringsmekanism i EU som är förenlig med WTO-regelverket, som minskar risken för koldioxidläckage, främjar rättvis konkurrens och stärker ambitionerna för utsläppsminskningar såväl i EU som internationellt och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar i grön teknik bör underlättas och att Sverige bör sträva efter att vara internationell föregångare inom utveckling av klimatsmart teknik som vid export också kan möjliggöra utsläppsminskningar i andra länder och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de mål för export av klimatsmart teknologi som beslutades av Miljömålsberedningen ska införas snarast och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas tydliga krav på transparens och mekanismer för att kräva ut ansvar när näringslivet inte lever upp till miljö och mänskliga rättigheter, t.ex. genom att utvärdera varje företag som får statliga exportkrediter enligt kriterier för miljö och mänskliga rättigheter, och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU:s handelsavtal omarbetas för att främja utvecklingsländernas möjligheter att utvinna och bearbeta råvaror så att det gynnar en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling lokalt och tillkännager detta för regeringen.